

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना (Local Disaster Risk Management Plan)

देवचुली नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
४ नं प्रदेश, नवलपरासी

२०७४/७/१४

प्रकाशकीय

विपद् जोखिमको दृष्टिले विश्व मानचित्रमा नेपाल भूकम्पको ११ औं, बाढी पहिरोको ३० औं, जलवायूको दृष्टिले ८ औं तथा जोखिम युक्त मुलुकको चौथो नम्बरमा पर्दछ। उक्त जोखिमको असर यस नगर क्षेत्रमा पर्नु स्वभाविकै देखिन्छ। विपद् जोखिमले पुऱ्याउने असर ज्यादै पिडादायक र दुःखद पूर्ण हुन्छ। यसले मानव जीवनको दिनचर्यामा ठूलो आघात पुऱ्याउछ। अतः यस किसिमको जनधनको क्षति न्यूनिकरण गर्नु हामी सबै नगरबासीको जिम्मेवारीपूर्ण दायित्व हुन्छ। व्यवस्थित अभिलेख र योजना मार्फत प्राकृतिक विपद् र मानव सृजित विपद्को पूर्व तयारी, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पुर्नलाभका काममा प्रतिफल हासिल गर्न सकिन्छ। प्राकृतिक वा गैरप्राकृतिक कारणबाट उत्पन्न हुने विपत्तीपूर्ण अवस्थाको सृजना भई जनधनको क्षतिले जीवनयापनमा प्रतिकूल असर गर्छ। विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति वा समुदायको आफ्नै श्रोत र क्षमताबाट समाधान हुन नसक्ने अवस्थामा बाह्य सहयोगको आवश्यकता पर्ने हुन्छ। यसै परिवेशमा स्थानीय तहहरूले विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्ने अवधारण अनुरूप देवचुली नगरपालिका क्षेत्रमा प्रकोप नियन्त्रण र विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्ने उद्देश्यका साथ UNICEF, Practical Action / Sahamati को प्राविधिक सहयोगमा २०७४ आषाढ ११ र १२ गते देवचुली नगरपालिकाका नगर प्रमुख, नगर उप-प्रमुख, कार्यकारी अधिकृत, १७ वटै वडाका वडा अध्यक्षहरू, नगर कार्यपालिकाका सदस्यहरू, कार्यालयका कर्मचारीहरू तथा सरोकारवाला सबैको सहभागितामा कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी नगर क्षेत्रका १७ वटै वडामा विपद् व्यवस्थापन सूचना तथ्याङ्क संकलन भएको तथ्याङ्कको आधारमा यो विपद् व्यवस्थापन वस्तुस्थिति पत्र तयार गरिएको छ। अन्तमा यस पुस्तिका तयार गर्नमा संलग्न सबै कर्मचारी, वडा नागरिक मञ्च तथा यूनिसेफ नेपाल, प्राक्टिकल एक्सन, र सहमती लगायत सबैमा विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु।

श्री पूर्णकुमार श्रेष्ठ

नगर प्रमुख

देवचुली नगरपालिका

दस्तावेज	: स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना, २०७४ (Local Disaster Risk Management Plan)
प्रकाशक	: देवचुली नगरपालिका, (वर्दघाट सुस्ता पूर्व) नवलपरासी
सर्वाधिकार	: © देवचुली नगरपालिका
तयारी तथा प्रकाशनका लागि	
आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग	: यूनिसेफ, भरतपुर, सहमती गैडाकोट, प्राक्टिकल एक्सन
भाषा सम्पादन	: मान बहादुर खड्का, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत : श्रीभद्र पौडेल, लेखा अधिकृत : अविनाश पन्थी, प्रशासकीय अधिकृत : ध्रुव आचार्य, वातावरण शाखा : संगिता पौडेल, सामाजिक विकास शाखा
प्रथम प्रकाशन	: १०० प्रति

कार्यकारी सारांश

नेपाल बाढी, पहिरो, माहामारी, आगलागी, शीतलहर र हिमताल विस्फोट, हिम पहिरो तथा विनाशकारी भूकम्पको जोखिममा रहेको मलुकु हो। जलवायु परिवर्तनका कारण पर्ने प्रतिकूल पश्चात्वाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ। जलवायु परिवर्तन प्राकृतिक प्रक्रिया भएता पनि मानव श्रृजित क्रिया(कलापले गर्दा यसको प्रवेग दरमा वृद्धि ल्याएको तथ्यलाई नकार्न नसकिने स्थिति छ र यसबाट सिर्जित प्रकोपहरूसँग जुध्न अहिलेको प्रमुख चुनौती रहेको छ। विश्वको ध्यान नै अहिले जलवायु परिवर्तन तथा प्रकोपको असरसँग जुध्ने, जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउने र विपद् जोखिम न्यूनीकरण गरी समानुकूलन बढाउन सकिन्छ भन्ने छ। नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६” मा व्यवस्था भएबमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सवाललाई विकासका योजनासंग मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्ने क्रममा जिम्मेवार निकायले पहलकदमी लिन आवश्यक भइसकेको छ। यस परिस्थितिमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द्र देखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्ने यथाथतालाई आत्मसात गर्दै दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न आवश्यक छ। यसै सन्दर्भमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८ ले मार्गदर्शन गरेको प्रक्रिया र चरणहरूलाई अवलम्बन गर्दै यसको भावना अनुरूप यस देवचुली नगरपालिकामा विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्ययोजना तयार पारिएको छ। यस प्रकृत्यालाई मुर्तरुप दिन UNICEF Nepal, Sahamati, Practical Action र नगरपालिकाको आर्थिक एवम् प्राविधिक सहयोगमा सम्भव भएको हो। यस कार्ययोजना तयारीको क्रममा यसका प्रत्येक चरणमा स्थानीय व्यक्तिहरूको सकृय सहभागीता रहेको छ साथै तयारी गर्ने क्रममा विभिन्न निकायका प्रतिनिधीहरू, स्थानीय सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा अन्तरक्रियात्मक छलफल गरिएको थियो। उहाँहरूबाट आएका तथ्यहरूका आधारमा यस स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना (LDRMP) तयार पारिएको हो।

यस नगरपालिकाको स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना प्रतिवेदनको सारासंलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

शीर्षक	विवरण
नगरपालिका	देवचुली नगरपालिका, (वर्दघाट सुस्ता पूर्व) नवलपरासी
सिमाना	पूर्वमा गैडाकोट नगरपालिका, पश्चिममा कावासोती नगरपालिका, उत्तरमा बुलिङटार गाउँपालिका र दक्षिणमा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती नारायणी नदी किनारा पर्दछ।

भूउपयोग/बनावट	विशिष्ट भौगोलिक बनावट, जिल्लाकै अग्ला देवचुली र वरचुली डाँडाहरु, समथर फाँट तथा उर्वर सिंचित जमिन, हरियाली जंगल तथा धार्मिक सांस्कृतिक महत्वका क्षेत्र, सामुदायीक वन आदि।
घरधुरी एवं जनसंख्या	घरधुरी- ८,८४०, जनसंख्या -४७३६८, (महिला १२३४२८ र पुरुष २३९३६)
हावापानी	उष्ण मनसुनी र समशितोष्ण हावापानी।
प्रमुख जीविकोपार्जनका आधार	कृषि, पशुपालन, व्यापार र मजदुरी।
मुख्य जलवायु प्रकोप	भूकम्प, बाढी, पहिरो, जंगली जनावर आतंक, खडेरी, आगलागी, माहामारी, सडक दुर्घटना, सर्पदश, चट्याङ आदि।
वडा संकटासन्नता	बढी संकटासन्न वडाहरु ५, ६, ४, १२, १३, १६, १७, १५, १०, २ तथा मध्यम संकटासन्न वडाहरु १, ३, ७, ९, भने कम संकटासन्न वडाहरु १४, ८, ११ रहेका छन।
आशातित उपलब्धी	समुदायको विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा अनुकूलन क्षमतामा वृद्धिभई जीविकोपार्जनमा सहयोग पुग्ने।
विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्ययोजना सम्पन्न हुने विषयगत क्षेत्र	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जलस्रोत तथा उर्जा, जलउत्पन्न तथा अन्य प्रकोप, जन-स्वास्थ्य, आवाश क्षेत्र तथा भौतिक पुर्वाधार
अनुमानित लागत	रु. १,११,६०,५०,०००.००
योजना कार्यान्वयन	नगरपालिकाको नेतृत्व स्थानीय सेवाप्रदायक संघसंस्थाको सहकार्यमा।
मुख्य भूमिका/सहयोग गर्न सक्ने निकायहरु	जि.स.स., जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दैवि प्रकोप उद्धार समिति, नगरपालिका तथा विषयगत शाखा एवं कार्यालय, सिचाई कार्यालय, वैकल्पिक उर्जा सशक्तिकरण परासी, गै.स.स., स्थानिय क्लब, समूह तथा संघ संस्था, स्थानीय स्वास्थ्य केन्द्र, रेडक्रस शाखा/उपशाखा, प्रहरी कार्यालय, वन उपभोक्ता समूह, UNICEF, UNDP, Sahamati, Practical Action, भू-संरक्षण कार्यालय, सहमती, चि.रा.नी. मध्यवर्ती क्षेत्र आदि।

क्षमता विकास	नगरपालिका, वडाहरु तथा टोल तिनवटै तहका कार्यान्वयनकर्ता, व्यवस्थापक, अनुगमनकर्ता समेत स्थानीय तहमा विषयगत क्षेत्रको जनशक्ति विकास कार्य गरिने ।
लैंगिक तथा सामाजिक समावेशिकरण	यस विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरिएको कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरुमा विपन्न, दलित, महिला, तथा पछाडि पारिएका वर्गहरुको पहुँच तथा नियन्त्रणको अवस्था सुनिश्चित गरिएको छ ।
योजनाको कार्यान्वयन	देवचुली नगरपालिकाले यस विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयनको नेतृत्व गर्ने छ । यस योजनाको सफल कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भूमिकाका लागि नगरपालिकाको विषयगत समिति वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति क्रियाशिल रहनेछ । साथै स्थानीय समुदाय र संघसंस्थाको सहकार्यमा ।
अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता र जि.स.स. नगरपालिका एवं वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन अर्धवार्षिक तथा वार्षिक रूपमा गरिने छ ।

विषय-सूची

प्रकाशकीय	
कार्यकारी शारांश	
खण्ड १ : परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ योजनाको उद्देश्य	२
१.३ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व	
१.४ योजनाका सिमा	४
१.५ योजनाको निर्माण प्रक्रिया र विधि	४
१.६ योजना कार्यान्वयन रणनीति	६
१.७ योजनाको अनुगमन मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन	७
१.८ विपद् जोखिम व्यवस्थापन र स्थानीय अनुकुलन योजनाबीच अन्तर्सम्बन्ध	७
खण्ड २ : प्रकोप संकटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषण	९
२.१ ऐतिहासिक घटनाक्रम मुल्याङ्कन	९
२.१.१ प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण	१०
२.२ मौसम पात्रो	११
२.३ बाली पात्रो	१३
२.४ प्रकोप विश्लेषण	१४
२.४.१ प्रकोप कारण र प्रभाव	१५
२.५ वडा तथा वस्तिको संकटासन्नता विश्लेषण	१७
२.६ नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण	२०
२.७ प्रकोप जोखिम न्यूनिकरणको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरू	२२
२.८ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण	२३
२.९ जलवायु परिवर्तन तथ्याङ्क विश्लेषण	२५
खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना	२७
३.१ विपद् जोखिम व्यवस्थापन र पूर्वतयारी योजना	२७
३.१.१ भूकम्प	२९

३.१.२ बाढी	३२
३.१.३ पहिरो	३४
३.१.४ आगलागी	३६
३.१.५ खडेरी	३८
३.१.६ जंगलीजनावर आक्रमण	४०
३.१.७ सडक दुर्घटना	४१
३.१.८ प्रकोप : सर्पदंश	४२
३.२ स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन तयारी कार्ययोजना तर्जुमा	४३
खण्ड ४ : योजनाको स्वीकृति तथा कार्यान्वयन	४६
४.१ योजनाको स्वीकृति	४६
४.२ बजेट व्यवस्थापन	४६
४.३ योजनाको कार्यान्वयन	४६
४.४ योजनाको अनुगमन मूल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन	४६
खण्ड ५ : निष्कर्ष र सुझावहरू	४७
५.१ निष्कर्ष	४७
५.२ सुझावहरू	४७
अनुसूचीहरू	४८
तालिकाहरूको सूची	
तालिका १ : ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोपहरूबाट भएको क्षति विवरणको लेखाजोखा	९
तालिका २ : प्रकोपहरूको स्तरीकरण विवरण	११
तालिका ३ : मौसम तथा प्रकोप पात्रो विश्लेषण	१२
तालिका ४ : वाली पात्रो विश्लेषण	१३
तालिका ५ : प्रकोप वाट प्रभाव पर्ने सम्भावित क्षेत्रहरू	१४
तालिका ६ : प्रकोप, क्षति हुने कारण र यसका प्रभाव विश्लेषण	१५
तालिका ७ : वडा अनुसारको सम्पन्नता स्तरीकरण विवरण	१८
तालिका : ८ वडा अनुसार संकटासन्नता विश्लेषण	१९
तालिका ९: विभिन्न स्रोतहरूको अवस्था तथा नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण	२१

तालिका १० : प्रकोप जोखिम न्यूनिकरणको क्षेत्रमा देवचुली नगरपालिकामा काम गर्ने संस्थाहरू	२२
तालिका ११ : स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनिकरण अभ्यास तथा गर्न सकिने प्रयास र उपायहरूको लेखाजोखा	२७
तालिका १२ : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू	२९
तालिका १३ : विपद्को समयका क्रियाकलापहरू	३०
तालिका १४ : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू	३२
तालिका १५ : विपद्को समयका क्रियाकलापहरू	३२
तालिका : १६ विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू	३३
तालिका १७ : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू	३४
तालिका १८ : विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	३४
तालिका : १९ विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू	३५
तालिका २० : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू	३६
तालिका २१ : विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	३६
तालिका २२ : विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू	३७
तालिका २३ : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू	३८
तालिका २४ : विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू	३८
तालिका २५ : विपद् जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरू	४०
तालिका २६ : विपद् जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरू	४१
तालिका २७ : विपद् जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरू	४२

चित्रहरूको सूची

चित्र १ : नजिकको दुरीमा रहेको रामपुर चितवनको विगत वर्षहरूको तापक्रम र वर्षाको तथ्याङ्क विश्लेषण	२५
---	----

खण्ड - १ : परिचय

१.१ पृष्ठभूमि :

४ नं प्रदेश को केहि भाग (वर्दघाट सुस्ता पूर्व) र ५ नं प्रदेशको केहि भाग (वर्दघाट सुस्ता पश्चिम) मा पर्ने नवलपरासी जिल्ला समुन्द्र सतहवाट करिब ९१ मि. देखि १९३६ मि. सम्मको उचाईमा करिब २१६२ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ। यस जिल्लाको पूर्व-दक्षिण भागमा नवलपुर, पश्चिम-दक्षिण भागमा तराई, उत्तर-पूर्व र उत्तर-पश्चिम भागमा महाभारत पर्वत श्रृङ्खलाको चुरे पहाडी क्षेत्र पर्दछ। नवलपरासी जिल्ला भौगोलिक रुपमा पनि सम्पन्न एवं भिन्नै पहिचान बोकेको तीन तल्ले जिल्लाको रुपमा सुपरिचित रहेको छ। यहाँ पहाडी प्रदेश, भित्री मधेश र तराई प्रदेश रहेका छन्।

देवचुली नगरपालिका यसै जिल्लाको नवलपुर क्षेत्रको मध्यभागमा अवस्थित अधिकांश समथर भूमि र केही पहाडी क्षेत्र समेत भएको नगरपालिका हो। साविकको दिव्यपुरी, देवचुली र प्रगतिनगर गा.वि.स.लाई समावेश गरी नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७१/०१/२५ को निर्णयानुसार घोषित नगरपालिका मिति २०७३ फाल्गुन २७ को नेपाल सरकारको निर्णय बाट साविक रजहर गा.वि.स.लाई समावेश गरी गठन भएको नगरपालिका हो। यस नगरपालिकालाई १७ वडामा विभाजन गरिएको छ। १२१ वर्ग कि.मि क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिका पूर्वमा गैडाकोट नगरपालिका, पश्चिममा कावासोती नगरपालिका, उत्तरमा बुलिङटार गाउँपालिका र दक्षिणमा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती नारायणी नदीको चार सिमाना भित्र अवस्थित छ। यस नगरपालिकाको तापक्रम औषत न्यूनतम ५ डिग्रि सेन्टिग्रेड देखि औसत अधिकतम ३८ डिग्रि सेन्टिग्रेड सम्म हुन्छ भने वर्षा सालाखाला औसत १९९३ मी.मी हुन्छ। हावापानीको दृष्टिले यो नगरपालिकाको केहि भाग उष्ण र केही भाग समशितोष्ण जलवायु क्षेत्र अर्न्तगत पर्दछ। यो नगरपालिका नवलपरासी जिल्लाको ऐतिहासिक, पर्यटकीय र सामाजिक सांस्कृतिक रुपमा समेत विशिष्ट महत्व बोकेको नगर हो। देवचुली नगरपालिकाको विशिष्ट भौगोलिक वनावट, जिल्लाकै अग्ला देवचुली र वरचुली डाँडाहरु, समथर फाँट तथा उर्वर सिंचित जमिन, हरियाली जंगल तथा धार्मिक सांस्कृतिक महत्वका साथै तिव्र रुपमा शहरिकरण भएको क्षेत्र हो। पूर्व पश्चिम राजमार्गको करिब ७.५ कि.मि. यसै नगरपालिकाको क्षेत्र अर्न्तगत पर्दछ।

यस नगरपालिकाका महत्वपूर्ण बजारहरु प्रगतिनगर, दलदले, केउरानी, रजहर, धारापानी पर्दछन। यहाँ ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, नेवार, गुरुङ्ग, दलित समुदाय, थारु, तामाङ, थकाली, मुश्लिम, बोटे मुशहर, कुमाल लगाएतका जातजातीको बसोवास रहेको छ।

यस नगरपालिका भई बग्ने मुख्य खोला तथा नदीहरु नरायणी नदी, बौलाहा खोला, भरही खोला, लोकाहा खोला मुकुण्डे खोला, वगुही खोला आदि छन् भने यहा स-साना खहरे खोलाहरु पनि छन्। यी खोलाहरु यहाको धेरै समुदायको लागि स्रोतको रुपमा रहेको भएता पनि यसमा आउने बाढीले भने यस नगरपालिकालाई

निकै दुखः दिइरहेको अवस्था समेत छ । साथै वर्षेनि बाढी, पहिरो, महामारी, आगलागी, जंगलि जनावरको आतङ्क जस्ता प्रकोपहरूले पनि यहाँका मानिसहरू प्रभावित छन् । तर्सथ यस नगरपालिकाको विद्यमान विपद् जोखिमलाई सिलसिलेवार रूपमा न्यूनिकरणका लागि सहजिकरण गर्न यो योजना निर्माण गरिएको हो ।

१.२ योजनाको उद्देश्य :

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको मुख्य उद्देश्य यस नगरपालिकामा प्रमुख प्रकोपहरूबाट निम्तिने विपद्जन्य अवस्थामा हुने क्षतिको न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्नु हो । योजनाका विशिष्ट उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- नगरपालिकामा भएका विद्यमान प्रकोपहरू तथा त्यसबाट हुने विपद्जन्य अवस्था र क्षतिको पहिचान गरी तिनको न्यूनीकरण गर्न समाधानका उपायहरू पहिचान गर्नु ।
- विपद्बाट हुने क्षति दिगो रूपमा न्यूनीकरण गर्न स्थानीय स्तरमा पहिचान भएका विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पश्चात् विभिन्न क्रियाकलापहरूको विश्लेषण गरी योजना निर्माण गरी संचालन गर्नु ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा कार्यरत विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी तथा अन्य सरोकारवालाहरूको भूमिका पहिचान गरी समन्वयात्मक ढंगले एकिकृतरूपमा कार्यक्रम कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्नु ।
- विकासका विभिन्न क्रियाकलापहरूमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु अनुकुलनलाई समावेश गर्न मार्गनिर्देशन गर्नु ।

१.३ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व :

यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६” मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापनको सवाललाई विकासका योजनासंग मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्ने क्रममा जिम्मेवार निकायले पहलकदमी लिन आवश्यक भइसकेको छ । यस परिस्थितिमा विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द्र देखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नु पर्ने यथार्थतालाई आत्मसात गर्दै दिगो विकासको मा(न्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग समुदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वमित्व स्थापित हुनेगरी स्थानीय स्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम परिचालन गर्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सहभागितामूलक, पारदर्शी उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूल भावना तथा मर्मलाई आत्मसात गर्दै नेपाल सरकारले “स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८” स्वीकृत गरी लागु गरेको छ ।

देवचुली नगरपालिका विभिन्न प्रकोपहरूबाट वर्षेनी प्रभावित हुने गरेको छ । प्रत्येक वर्ष कुनै न कुनै रूपमा आउने विपद्का कारण धनजन, भौतिक पूर्वाधार आदिको क्षति हुने गरेको छ । तर्सथ विभिन्न समयमा

दुखः दिइरहेको प्रकोपको असरलाई कम गर्नका लागि निश्चित योजना बनाइ कार्यान्वयन गर्दा स्रोतहरूको उचित बाँडफाँड हुन गई समग्र नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा अहम भूमिका हुन सक्दछ । साथै विकास योजना छनौट गर्दा वा कार्यान्वयन गर्दा नगरपालिकाको विपद् जोखिम योजनालाई समेत ध्यान दिइ कार्यान्वयन गरियो भने त्यस्तो विकासले विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई टेवा दिन्छ ।

यसरी निर्माण भएको विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना यस नगरको सम्पत्तिको रूपमा रहनेछ र यसको कार्यान्वयनको नेतृत्व गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित नगरपालिकाको नै हुनेछ । नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधि, वडा समिति, लगाएतको सहभागितामा यस योजना निर्माण भएको हुँदा उक्त समितिले आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन लगायत कार्यान्वयनमा समन्वयमक भूमिका खेल्नेछ । विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन र न्यूनीकरणका क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न निकाय तथा अन्य गैह्रसरकारी संघसंस्थाहरूले उपलब्ध स्रोतको उपलब्धताको आधारमा योजनाका क्रियाकलापहरूलाई आर्थिक एवम प्राविधिक सहयोग गर्न आवश्यक पनि पर्नेछ । साथै योजनाले संकटासन्न समुदायको पहिचान गरी विपद्को सामना गर्न विभिन्न आय आर्जन तथा स्रोत साधनको व्यवस्थापनका पक्षलाई पनि समेटेको हुनाले योजनाको उपयोग गरिवी निवारण तथा प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षणका लागि पनि सहयोगी हुनेछ । तर्सथ, यस योजनाको उपयोग जिल्ला समन्वय समिति, सरकारी विषयगत कार्यालयहरू, गैर सरकारी संघसंस्थाहरू, दातृ निकायहरू, शिक्षण संस्थाहरू, सोधकर्ताहरू, समुदाय, व्यक्ति, स्वयंसेवक, सहजकर्ताका साथै विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्णले गर्न सक्नेछन् । योजनामा समावेश भएका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन स्रोत साधनको उपलब्धतामा निर्भर हुनाले सबै क्रियाकलापहरू एकै समयमा सम्पन्न गर्न सम्भव नहुने हुनाले हरेक वर्ष सन्चालन हुने नगरपालिका तथा अन्य विषयगत कार्यालयले योजनालाई प्राथमिकताका आधारमा समावेश गर्दै समय सापेक्ष समन्वयमक रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । प्रत्येक वर्ष योजनालाई नगरपालिकाले अध्यावधिक गर्ने र बजेट विनियोजित गर्न आवश्यक देखिन्छ । तर्सथ यस योजनाको छुट्टै विशिष्ट महत्व राख्दछ जुन यस प्रकार छ ।

- नगरपालिकामा विभिन्न प्रकोपको दृष्टिकोणबाट उच्च र मध्यम जोखिममा रहेका वडाहरू छनौट भएकाले आगामी दिनमा कुनै पनि संघसंस्था वा निकायलाई कार्य गर्न मार्ग प्रशस्त गर्दछ ।
- योजनामा विभिन्न प्रकोपको क्षेत्रमा कार्य गर्ने जिम्मेवार सरोकारवाला निकाय पनि पहिचान भएकोले आगामी दिनमा समन्वयमक तरिकाले कार्य गर्ने सघाउ पुऱ्याउछ ।
- विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्नेहरूको लागि यो योजना मार्गदर्शक दस्तावेजको रूपमा नगरपालिकामा रहने छ ।
- योजना निर्माण प्रक्रिया विशेष गरी नगरपालिकाको पहलमा स्थानीय स्वयंसेवकहरू द्वारा सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटाभिमुखता विश्लेषण गरि संकलन गरिएको जानकारी अनुसार तयार गरिएकोले नगरपालिकाको सहि बस्तुस्थिति भल्काउदछ । तर्सथ क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन आवश्यकतानुसार हुनेछ ।

१.४ योजनाका सिमा :

यस योजना स्थानीय स्तरमा उपलब्ध जानकारी, विगतका घटनाका अनुभवहरू, स्थानीय जनप्रतिनिधि, स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाहरूको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा भएका सिकाई र अवधारणाहरूमा आधारित भई तयार गरिएको छ। योजना निर्माणका क्रममा प्राकृतिक तथा मानविय कारणबाट भविष्यमा हुनसक्ने विभिन्न प्रकृतिका विपद्हरूको वैज्ञानिक विश्लेषण गर्न सकिएको छैन। तसर्थ यसको कार्यान्वयन गर्दा श्रोत, साधन र प्रविधिको उपलब्धताका आधारमा सम्बन्धित प्रकोपहरू र तिनका व्यवस्थापनका सन्दर्भमा योजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवश्यक सुधार र परिमार्जन गर्दै जानु आवश्यक देखिन्छ।

- पहिचान भएको सम्पूर्ण प्रकोपको योजना श्रोत साधन र समयको कारणले यसमा समावेश गरिएको छैन।
- स्तरीकरणमा परेका ७ वटा प्रकोपको मात्र विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माण गरिएको छ।
- नगरपालिकाको प्रकोप, संकटासन्नता र क्षमता विश्लेषण कार्यशाला सञ्चालन गर्दा समय अर्थात् छोटो भएको र सरोकारवाला सबै उपलब्ध नभएकोले समग्र जानकारीहरूका लागि अगामी दिनहरूमा पुर्नरावलोकन गर्नुपर्ने हुन सक्छ।
- योजना कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा पहिचान भएका सबै क्रियाकलाप एकै पटक कार्यान्वयन गर्न नसकिने हुनाले श्रोत साधन र क्षमताको आधारमा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लैजानु पर्दछ।
- समावेश गरिएको सहयोगी निकाय र समयावधि समय परिस्थिति, आवश्यकता र सम्बन्धित निकायको अग्रसरता पूर्ण भर पर्न सक्नेछ।

१.५ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि :

यस देवचुली नगरपालिकाको नगर स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको निर्माण प्रकृतिलाई प्रभावकारी एवम् समन्वयत्मक बनाउने उद्देश्यले सहभागितामूलक पद्धतिको अवलम्बन गरिएको छ। समुदाय स्वयमले तयार गरेको विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना बढी वास्तविकतामा आधारित र कार्यान्वयनमा प्रभावकारी हुने तथ्यलाई मनन गरी यस नगरपालिकाको आयोजनामा विभिन्न चरणहरूमा समुदाय तथा सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा योजना निर्माण गरिएको हो। अवलम्बन गरिएका चरणहरूलाई निम्न बमोजिम रहेका छन् :

क) योजना निर्माण परिचयात्मक बैठक :

योजना निर्माण प्रक्रियालाई अघि बढाउन देवचुली नगरपालिकाको आयोजनामा विभिन्न सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा १ दिवसीय योजना तर्जुमा बैठक आयोजना गरिएको थियो। उक्त समारोहमा देवचुली नगरपालिकाका नगर प्रमुख, नगर उप-प्रमुख, कार्यकारी अधिकृत, लगायत सरोकारवाला तथा स्थानीय

समुदायको सहभागिता थियो। उक्त बैठकमा समुदाय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाकाको उद्देश्य, महत्व, प्रकृया लगायतका विषयहरूमा जानकारी एवं छलफल गरिएको थियो। योजना निर्माण प्रक्रियालाई स्थानीय समुदाय तथा वडामा सहजीकरण तथा सूचना संकलन र विश्लेषणका लागि सबै वडाका वडा अध्यक्षहरू समेतको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटासन्नता विश्लेषण सम्बन्धि अभिमुखिकरण गरिएको थियो। उक्त कार्यक्रममा विपद्सँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण केही शब्दावली, विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माणको महत्व, सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटासन्नता विश्लेषण विधिहरू र वडा स्तरमा सूचना संकलन गर्ने चेकलिष्ट आदि संलग्न गरिएको थियो।

ख) योजना निर्माणका लागि प्रयोग गरिएको विधि, सूचना विश्लेषण तथा व्यवस्थापन :

यस चरणमा योजना तर्जुमा सहजकर्ताको सहयोगमा वडा स्तरबाट प्राप्त निम्नानुसारका कार्यहरू सम्पन्न गरिएको थियो।

- नगरपालिका, वन कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, कृषि कार्यालय र अन्य संघसंस्थाका वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) तथा प्रतिवेदनहरू, प्रगति प्रतिवेदन आदीको आधारमा योजना निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने द्वितीय श्रोतबाट सूचनाहरू जस्तै: जनसंख्या, भौतिक पूर्वाधारहरू, स्रोत तथा क्षमताहरू, विगतमा भएका प्रकोपका घटनाहरू र क्षतिको विवरण, वन तथा कृषि क्षेत्र, प्रकोप व्यवस्थापनमा कार्य गर्ने निकायहरू तथा योजना निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने अन्य सम्बन्धीत सूचनाहरू संकलन।
- नगरपालिका स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माणका लागि समुदायको सामाजिक अवस्था, संकटासन्नता, जोखिम तथा क्षमताको पहिचानका लागि सबै वडाहरूमा सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटासन्नता विश्लेषण (PCVA) सञ्चालन गरिएको।

सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटासन्नता विश्लेषण लागि निम्न विधिहरूको प्रयोग गरिएको थियो।

- सामाजिक, संकटासन्नता र क्षमता नक्शांकन
- ऐतिहासिक घटनाक्रम मुल्याङ्कन
- प्रकोप, संकटासन्नता र क्षमता खाका
- गतिशिल नक्शांकन
- पात्रोहरू (मौसमी, वाली, प्रकोप,)
- समस्या वृक्ष
- स्थानीय ज्ञान, सीप र प्रविधिको लेखाङ्कन
- सामाजिक र सस्थागत सञ्जाल विश्लेषण
- धरातलिय हिडाई आदि।

माथि उल्लेखित विधिहरू प्रयोगका मुख्यतय समुह छलफल, स्तरिकरण, प्रत्यक्ष अवलोकन अर्न्तवार्ता जस्ता तरिकाहरूको प्रयोग भएको थियो।

सबै वडाहरुबाट सूचना संकलन गरिसकेपछि सूचनाको विश्लेषण गरी नगरपालिका स्तरको विपद् जोखिम पार्श्व चित्र (Disaster Risk Profile) तयार गरिएको छ । सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटासन्नता विश्लेषण (PCVA) बाट नगरपालिकामा आईपर्ने प्रकोपहरु, तिनीहरुको स्तरिकरण, तिनहरुले पुऱ्याएको क्षति, संकटासन्नता, प्रकोपको प्रभावलाई न्यून गर्न समुदायको क्षमता, स्थानीय स्तरमा उपलब्ध श्रोत, साधन, शिप, ज्ञान तथा प्रकोपको जोखिमको विश्लेषण गरिएको छ । यस पार्श्व चित्रले नगरपालिकामा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना (LDRMP) तर्जुमा गर्न मार्गनिर्देश गरेको थियो ।

ग) योजना तर्जुमा गोष्ठीको आयोजना :

योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई अघि बढाउन देवचुली नगरपालिकाको आयोजनामा विभिन्न सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष संलग्नतामा २ दिने कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो । उक्त समारोहमा देवचुली नगरपालिकाका नगर प्रमुख, नगर उप-प्रमुख, कार्यकारी अधिकृत, १७ वटै वडाका वडा अध्यक्ष, नगरकार्यपालिकाका सदस्य, लेखा अधिकृत, प्रशासकीय अधिकृत, नगरपालिकाका वातावरण अधिकृत, सामाजिक विकास शाखा, कार्यालयका कर्मचारी, सरोकारवाला तथा स्थानीय सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुबाट सहभागिता थियो ।

गोष्ठीको पहिलो दिन सबै वडाहरुबाट सहभागितामूलक क्षमता तथा संकटासन्नता विश्लेषणबाट उपलब्ध नगर स्तरको सूचनालाई जानकारी गराई छलफल गरी सहमत हुने कार्य भयो । दोस्रो दिन सो विश्लेषणबाट आएको जानकारीलाई ध्यानमा राखि नगरपालिकाको को विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण गरियो ।

१.६ योजना कार्यान्वयन रणनीति :

- नगरपालिकाबाट स्वीकृत विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत् कार्यान्वयन गराउन प्राथमिकता दिईनेछ ।
- नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना विषयगत कार्यालय, समुदाय, सघंसस्था तथा निजी क्षेत्र एवं समुदाय विपद् व्यवस्थापन समितिको सहयोग लिई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कुनै पनि क्षेत्रमा उत्पन्न विपद्ले संकटासन्नता क्षमता र जोखिममा पारेको परिवर्तनलाई सम्बोधन गर्न प्रत्येक वर्ष योजनाको पुनरावलोकन गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा योजना तयार गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक पाँच वर्षमा योजनाको बृहत पुनरावलोकन गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा योजना तयार तयार गरिनेछ ।
- स्वीकृत योजनाले निर्धारण गरेको प्राथमिकता प्राप्त क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि नगरपालिकाले

आफ्नो क्षमता अनुसार आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

- योजना कार्यान्वयनको लागि नगरपालिकाले जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला समन्वय समिति, विषयगत कार्यालयहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गौ.स.स तथा दातृ निकायसमेतको समन्वय र सहयोगमा बजेटको व्यवस्था गर्नेछ ।

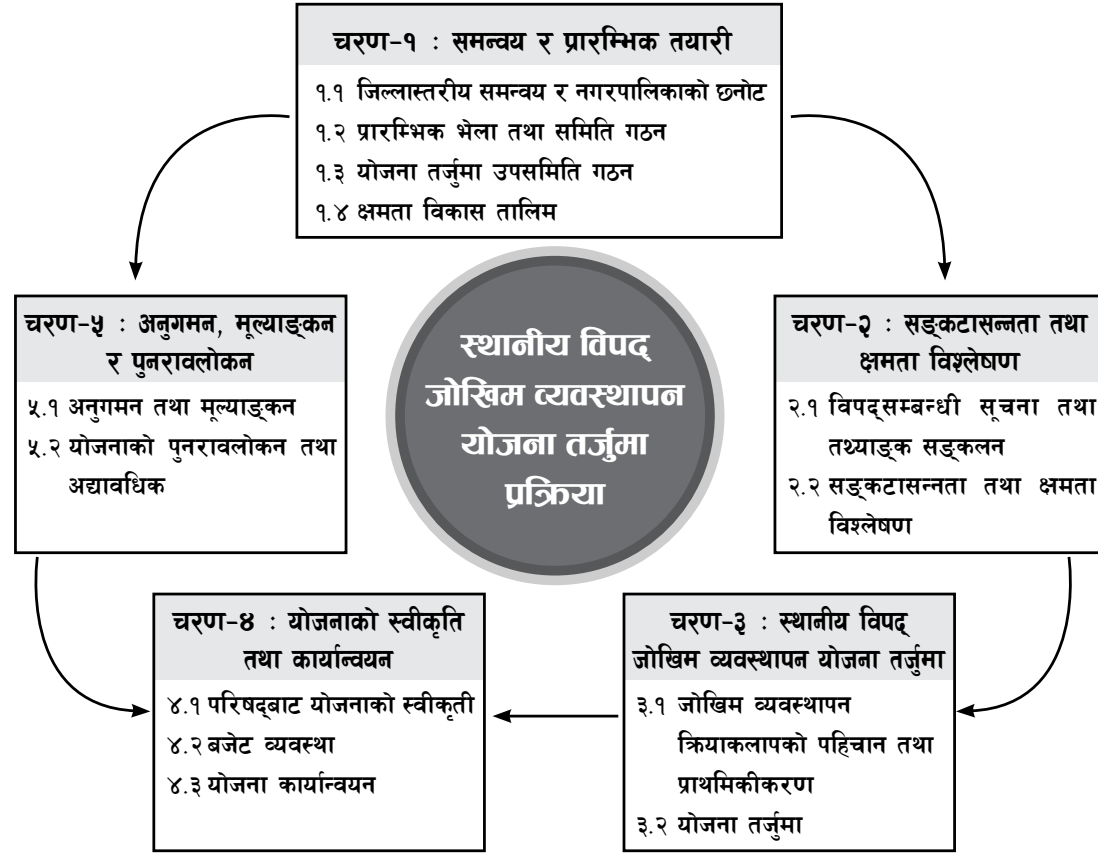
१.७ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन :

- नगरपालिकाले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्दा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनको समेत नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्नुपर्नेछ ।
- नगरकार्यपालिकाको विषयगत समिति वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिले स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रमको प्रभावकारिता समेत मूल्याङ्कन गरी आवश्यकतानुसार नगरपालिका लाई सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।
- नगरपालिकाले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायहरुमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- योजनाको विस्तृत पुनरावलोकन र परिमार्जन भने ५ वर्षको अवधिमा गर्नु पर्नेछ ।

१.८ विपद् जोखिम व्यवस्थापन र स्थानीय अनुकूलन योजना विच अन्तर सम्बन्ध

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन र स्थानीय अनुकूलन योजनाको मुख्य उद्देश्य नेपालले भोगिरहनु पर्ने र दोहोरिरहने बाढी, पहिरो, महामारी, आगलागी, शितलहर जस्ता विनाशकारी समस्या तथा जोखिमहरूसंग जुध्न उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु रहेको छ । साथै समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु, वर्तमान तथा भावि जोखिम तथा प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्नु रहेको छ । यस योजनाहरु दुवैलाई नेपाल सरकारले अनुमोदन गरिसकेको छ । कार्ययोजना बनाउदा प्रभावित सबै वर्ग समुदाय एंव क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुनेगरी स्थानीय स्रोत साधन तथा क्षमताको अधिकतम परिचालनमा ध्यान दिनुपर्दछ । साथै सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार हुनुपर्दछ । स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना दुवै छुट्टाछुट्टै भएतापनि यसको उद्देश्य, आशय योजना तर्जुमा, प्रक्रिया र विधिमा खासै भिन्नता देखिदैन । दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न यस योजनाहरुलाई नियमित विकासका योजनासंग मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्दछ । स्थानीय अनुकूलन योजनामा जलवायु उत्पन्न प्रकोप एउटा क्षेत्र भएता पनि अन्य विपद्, जस्तै विनाशकारी भूकम्प जस्ता विपद् जोखिमलाई सम्बोधन गर्न भएकोले स्थानीय अनुकूलन योजना र स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना समायोजन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा प्रक्रिया

श्रोत : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८

खण्ड - २ : प्रकोप, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषण

२.१ ऐतिहासिक घटनाक्रम मुल्याङ्कन (Historical Timeline Analysis)

यस देवचुली नगरपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न विगत २०३२ साल देखी हालसम्म भएको जलवायुजन्य र दैवी प्रकोप वा प्राकृतिक प्रकोपहरुको निरन्तरता तथा उक्त प्रकोपहरु वाट भएको क्षति विवरणको लेखाजोखा र विश्लेषण गरी भविष्यमा दोहोरिन सक्ने अथवा जोखिमको रूपमा पटक-पटक आउन सक्ने सम्भावना भएका प्रकोपहरुको आकलन गरिएको छ (तालिका १) ।

तालिका १ : ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोपहरुबाट भएको क्षति विवरणको लेखाजोखा

मिति	प्रकोपहरु	क्षति विवरण र स्थान	क्षति	कैफियत
२०३२ साल	आगालागी	देवचुली-२, दुम्कौली	३० घर नष्ट	५५ लाख
२०३५ साल	आगालागी	देवचुली-१५, प्रगतिनगर	२२ घर नष्ट	३३ लाख
२०४० साल	आगालागी	देवचुली-५, बन्दिपुर	१८ घर नष्ट	२७ लाख
२०३८ साल	बाढी	देवचुली-१७ फारम, फहरेखोला	मानव तथा अत्याधिक धन तथा पशु चौपाए	१ करोड
२०३८ साल	बाढी	देवचुली-१,२,३-१६ सम्म सम्पूर्ण बौलाहा, मुकुण्डे, लोकाहा खोला	भौतिक क्षति	१ करोड ५ लाख
२०५० साल	बाढी	देवचुली-१२, १३, १४ दलदले, बौलाहा खोला	२ जना मृत्यु	१ करोड
२०५८ साल	बाढी	देवचुली-४, फाक्रे, ठाडो खोल्सो	५० घर विस्थापित	५० लाख
२०५८ साल	बाढी	देवचुली-५,६ मृतुङ्ग, बौलाहा खोला	१ जना मृत्यु १० घर क्षति	८ लाख
२०३८ साल र २०५५साल	बाढी	देवचुली-१,१६,१७,१३,१५, नारायणी नदी	१०० घर विस्थापित, खेतीपाती तथा भूमि बगाएको	२ करोड
२०३८ साल	पहिरो	देवचुली-५,६,१६ कीर्तिपुर बाह्रकोल (कुलवास) बन्दिपुर	२० घर क्षति	२० लाख

२०६३ साल	पहिरो	देवचुली-५, बन्दीपुर (छारे पैरो)	खानेपानी संरचना क्षति	३ लाख
२०७२ साल	भूकम्प	कीर्तिपुर-६	१०५ घर नष्ट	२ करोड
	भूकम्प	बन्दिपुर कदमपुर-५	१२ घर क्षति	२४ लाख
	भूकम्प	बाह्रकोल-१६	सिञ्चाई कुलो क्षति	१८ लाख
२०४०/२०७० सम्म	वन्यजन्तु	पिप्रहर कुलनी १६, १७	४ जनाको मृत्यु, वाघ तथा गैडाको आक्रमणबाट घाइते	१ करोड
	वन्यजन्तु	पिप्रहर १,१३,१५,१६,१८	मकै तथा फलफूल, तरकारी क्षति	२० लाख
२०४२ साल	चट्याङ्ग	दुम्कौली, १ पटक	१ को मृत्यु	
२०५२ साल	चट्याङ्ग	धुसरी, १६	१ को मृत्यु	
२०५७ साल	चट्याङ्ग	पिप्रहर, १७	१ को मृत्यु	
२०७४ साल	महामारी	कीर्तिपुर-६	भाडापखालाको महामारी	
२०६४ साल	महामारी	पृथ्वीनगर	„	
२०४० साल	महामारी	प्रगतिनगर	„	

२.१.१ प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण :

ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा विभिन्न समयमा देवचुली नगरपालिकालाई प्रभावित गर्ने मुख्य प्रकोपहरूमा क्रमशः भूकम्प, बाढी, पहिरो, जंगली जनावर आतंक, खडेरी, आगलागी, महामारी, सडक दुर्घटना, सर्पदश, चट्याङ्ग मुख्य रहेका छन्। भूकम्प बाट सबै वडाहरू उत्तिनै जोखिममा भएपनि पहाडी वडाहरू अझ बढी प्रभावित भएका छन्। बाढीबाट सबभन्दा बढि प्रभावित वडाहरू १३, ३, ५, १५, १२, १६, १७ र १ लगाएतका हुन भने पहिरोबाट बढी प्रभावित हुने वडाहरू ५, ६, ४, १६, १७, र ७ हुन। यस नगरपालिकाका वडा नं १०, १, १३, १५, १३, १६, १७, १४ वडा जंगली जनावरको आतंक बाट प्रभावित भएका वडाहरू हुन। साथै बाढी, पहिरो लगाएत अन्य प्रकोपहरू मध्य खडेरी सबै वडाहरूमा प्रकोपको रूपमा रहेको छ भने महामारीले विशेषत वडा न ५, ६ र ११ मा दुख दिइरहेको अवस्था छ। आगलागी पनि प्राय पहाडी सबै वडाहरूमा विपद्को रूपमा परिणत हुन सक्ने देखिन्छ। विभिन्न वडाहरूमा गरिएको अध्ययन बमोजिम ती वडाहरूको प्रकोप स्तरीकरण निम्न बमोजिमको रहेको पाइयो (तालिका २)।

तालिका २ : प्रकोपहरूको स्तरीकरण विवरण

क्र. सं.	जोखिम	भूकम्प	बाढी	पहिरो	जंगली जनावर	खडेरी	आगलागी	महामारी	सडक दुर्घटना	चट्याङ्ग
१	भूकम्प		भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प
२	बाढी			बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
३	पहिरो				पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
४	जंगली जनावर					जंगली जनावर	जंगली जनावर	जंगली जनावर	जंगली जनावर	जंगली जनावर
५	खडेरी						खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
६	आगलागी							आगलागी	आगलागी	आगलागी
७	महामारी								महामारी	महामारी
८	सडक दुर्घटना									सडक दुर्घटना
९	चट्याङ्ग									
जम्मा		८	७	६	५	४	३	२	१	०

२.२ मौसम पात्रो

तलको तालिकालाई विश्लेषण गर्दा विगतका वर्षहरू भन्दा वर्षाका दिनहरू घट्दै तथा सडै गएको, जाडोका दिन घटेको र गर्मीका दिन बढ्दै गएको देखिन्छ। यसै गरी हिउँदे वर्षा घटेको, खडेरीको समय पनि विगतका दिनहरू भन्दा लम्बिन थालेको छ। सडक दुर्घटना तथा सर्पदशका घटनामा बृद्धि भएको पाईएको छ। समग्रमा भन्नुपर्दा सम्पूर्ण मौसमी पात्रोमा विगत भन्दा अहिले निकै परिवर्तन आएको प्रस्ट देखिन्छ।

तालिका ३ : मौसम तथा प्रकोप पात्रो विश्लेषण

क्र.सं	मौसम/प्रकोप		वैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भदौ	असोज	कात्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
१	वर्षात	पहिले												
		अहिले												
२	जाडो	पहिले												
		अहिले												
३	हिउँदो वर्षा	पहिले												
		अहिले												
४	गर्मी (तापक्रम)	पहिले												
		अहिले												
५	बाढी	पहिले												
		अहिले												
६	जंगली जनावर आक्रमण	पहिले												
		अहिले												
७	खडेरी	पहिले												
		अहिले												
८	सडक दुर्घटना	पहिले												
		अहिले												
९	पहिरो	पहिले												
		अहिले												
१०	सर्पदंश	पहिले												
		अहिले												

२.३ वाली पात्रो

वाली पात्रोलाई नियाल्दा मौसमसँगै वालीनालीमा पनि प्रष्ट असर परेको देखिन्छ साथै खेती गर्ने समय र अन्न भित्राउने समयमा समेत फरक परेको छ। धान खेती र कोदो खेती पहिले आषाढ पहिलो हप्ताबाटै लगाइन्थ्यो भने अहिले आषाढको मध्यबाटै लगाउने गरिन्छ। मकै खेतीमा भने व्यापक परिवर्तन आएको देखिन्छ। त्यस्तै पहिले खाद्य संकट कम हुन्थ्यो अहिले बढेको देखिन्छ।

तालिका ४ : वाली पात्रो विश्लेषण

क्र.सं	वालीको प्रकार		वैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भदौ	असोज	कात्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
१	धन	पहिले												
		अहिले												
२	मकै	पहिले												
		अहिले												
३	तोरी	पहिले												
		अहिले												
४	गहुँ	पहिले												
		अहिले												
५	दाल (मसुरो)	पहिले												
		अहिले												
६	तरकारी (हरियो तरकारी- काउली/साग)	पहिले												
		अहिले												
७	फलफूल	पहिले												
		अहिले												

श्रोत : फिल्ड सर्वेक्षण तथा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी, २०७३

२.४ प्रकोप विश्लेषण :

विगतका वर्षहरूको प्रकोपको इतिहासलाई हेर्ने हो भने हाल सम्म यस देवचुली नगरपालिकामा बाढी पहिरोबाट कम्तिमा १३ मानिसहरूको मृत्यु भइसकेको छ । सैरुँ मानिसहरू घाइते, कैरुँ विगाहा जग्गा जमिन कटानी, पटानी, बाटाघाटा, कूलो, पुल, बनजगल, विद्यालय आदि जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरूको क्षति, घरपालुवा जनावरहरू घाइते एवं मृत्यु आदि निम्त्याइरहेको छ । जंगली जनावरको आक्रमणबाट ४ जनाले ज्यान गुमाई सकेका छन । त्यस्तै चट्याङ्ग वाट ३ जनाको मृत्यु भइसकेको छ । र केहि वडामा आगलागी र सडक दुर्घटना वाट समेत मानवीय क्षति भएको छ आगलागीका कारण मुख्यतया मानिसका घर र सम्पतिहरू प्रभावित हुने गरेको छन भने खडेरीका कारण अन्नबालीमा प्रत्यक्ष असर गरी अन्न उत्पादनमा कमी आएको छ । तलको तालिकामा आगामी दिनमा समेत प्रकोपले प्रभावित पार्न सक्ने सम्भावित नगरका क्षेत्रहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५ : प्रकोपबाट प्रभाव पर्ने सम्भावित क्षेत्रहरू

प्रकोपको नाम	प्रकोप वाट प्रभाव पर्ने सम्भावित क्षेत्र
भुकम्प	<ul style="list-style-type: none"> यस देवचुली नगरपालिका भित्रका जोखिम वस्ती: कीर्तिपुर, विशालटार, रामवास, मुडावास, बाह्रकोल, मिर्तुङ्ग लगाएतका क्षेत्र । भुकम्पको जोखिममा रहेका विद्यालय तथा संस्थाहरूमा प्रभाव जनता विद्यालय, नेपाल धर्ती, सरस्वति राष्ट्रिय शारदा, नव जागरण आधारभुत विद्यालय आदि ।
बाढी	<ul style="list-style-type: none"> उत्तर देउसोत खोला देखि तल्लो तटिय बौलाहा खोलाले पारेका वडा नं ६, १२, ५, ३, १३ वडाहरू । रहजर वडा नं १६, १७ का भर्राही खोलाबाट बाह्रकोल, गौरीपुर, कुलानी, पिप्रहर, कुजौली हुँदै नारायणी सम्म । देवचुली न.पा.को दिव्यपुरी भ्राक्के, वार्ड ४ देखि मकुण्डे खोलाको तिर हुँदै नारायणी तिरसम्म क्षति । लोकाहा खोलाले वार्ड नं. १० पृथ्वीनगर तिर हुँदै महाराजा मन्दिर देखि पुलसम्म । वार्ड नं. ९ घुमाउरे देखि पृथ्वीनगर सम्म, वार्ड नं. १५ सालघारी नजिक तथा पिच्छडिएका मुसहर वस्ती, मृतुङ्ग, भ्राक्के, भरहरे खोला नजिकका वस्तीहरू । टोक्के नहरबाट गोवाड सिंह खानेपानी मूल, सितावास नहर, सिताराम सामुदायिक वन क्षेत्र र सो भित्र रहेको प्रगतिनगर खानेपानी ट्याकी, पाईप लाईन, देउसोत नहर, जनवस्ती खानेपानी लाईन, मुक्तिक्षेत्र खानेपानी पाईप लाईन, गैडीनहर, जनवस्ती नहर, खेल मैदान, कालिका मन्दिर हुँदै खोला छेउका वस्तीहरू, रातो डाँडा वेल चौतारीसम्म । वार्ड नं. १३ खोला छेउका वस्ती बजार, बोटेटोल हुँदै नारायणीसम्म दिव्यपुरी वार्ड नं. ५ खानेपानी ट्याकी, पोखरी, खेल मैदान, भगवती मन्दिर, बौलाहा खोला पुल वार्ड नं. १ केउरेनी नारायणीसम्म ।

जंगली जनावरको आतङ्क	<ul style="list-style-type: none"> जंगल क्षेत्र वरिपरी का क्षेत्र जस्तै सालघारी, बोटेटोल, पिप्रहर, भ्राक्के, मृतुङ्ग, बन्दिपुर, कुम्सोत, कृतिपुर, बाह्रकोल । वडा नं.-१० को महाराजा सामुदायिक वन र जनकल्याण सामुदायिक वन सिमानाबाट बाघ, गैडा, बदेल आदिद्वारा घरपालुवा जनावर, बालीनाली र मानवीय क्षति हुन सक्ने घुमाउरे सामुदायिक, जनचेतना सामुदायिक वन र नमूना महिला सामुदायिक वनबाट निस्कने बाघ, बाँदर, बदेल, अजिंजर आदि जंगली जनावरले घरपालुवा जनावर खाईदिने र बालीनाली नष्ट गर्ने । क्षति पार्ने वडा नं.-६, ८ र ९, देउसोत खोला सामुदायिक वन, एकता सामुदायिक वन र अमर सामुदायिक वनबाट निस्कने जंगली जनावरले वडा नं. ७, १२, ६ र ५ मा असर पार्दछ । राष्ट्रिय निकुन्ज क्षेत्रबाट प्रवेश गर्ने जनावरहरू, गैडा, बदेल, बाघ, दुम्सी, मयुर आदिले वडा नं. १७, १६, १, १३, १४ र १५ का दक्षिण वेल्ड क्षेत्रहरूमा मानवीय क्षति र बालीनाली नष्ट ।
पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> वार्ड नं. ६ को कीर्तिपुर, कुम्सोत, मिर्तुङ्ग तथा नयाँ छाप वार्ड १६ बाह्र कोल वेलस्वाराको क्षेत्र, वडा नं ५ को वन्दिपुर क्षेत्र प्रभावित ।
आगलागी	<ul style="list-style-type: none"> घर, वनजंगल, विद्यालय, सार्वजनिक स्थल लगाएत अन्य जुनसुकै स्थान ।
सडक दुर्घटना	<ul style="list-style-type: none"> यस देवचुली नगरपालिकाको लोकाहा पुलदेखि भर्राही खोलासम्मका राजमार्ग क्षेत्रमा धेरै दुर्घटनाबाट मानवीय क्षति । दलदले मुण्डे देखि कुम्सोत सम्म, वरचुली मा.वि. लगाएतका क्षेत्र ।
खडेरी	<ul style="list-style-type: none"> नगरका सवै वडाहरू

२.४.१ प्रकोपहरू, कारण र प्रभाव, हुने क्षति/नोक्सानी

यस नगरपालिकाको मुख्य प्रकोप, प्रकोपको प्रभाव र जोखिममा रहेका तत्वहरू, प्रभावित हुनुका कारण समग्रमा निम्न बमोजिम देखाउन सकिन्छ (तालिका ६) ।

तालिका ६ : प्रकोप, क्षति हुने कारण र यसका प्रभाव विश्लेषण

क्रसं	प्रकोप	क्षति हुने कारण	प्रभाव
१	भुकम्प	<ul style="list-style-type: none"> भुकम्प प्रतिरोधी भौतिक संरचना निर्माणमा ज्ञान नहुनु । भवन निर्माण आचारसंहिताको पूर्णरूपमा कार्यान्वयन नहुनु । आर्थिक अभावका कारण भौतिक संरचना बनाउन नसक्नु । भूमिको अभावका कारणले भौतिक संरचना उपयुक्त किसिमको बनाउन नसक्नु जस्तै ६ धुर जमिन भएका स्थानमा घरको भूयाल, ढोका राख्नका लागि खाली ठाउँ राख्न नसक्नु । भौतिक संरचना निर्माण गर्दा मिश्रण प्रक्रिया उपयुक्त नहुनु । 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रको दिगो आर्थिक सामाजिक विकासमा असर पार्ने । वातावरणीय प्रदुषण बढ्न गई मानव स्वास्थ्यमा प्रभाव पार्ने । राष्ट्रका पुरातात्विक संरचनाको क्षति भई राष्ट्रको पहिचानमा नै असर पर्ने । राष्ट्रमा अनिकाल तथा महामारी फैलने (जस्तो पहाडमा पहिरो गई उर्भराभूमी कटान हुँदा किसान अनिकालको चपेटामा पर्न सक्ने ।

२	वाढी / पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> असुरक्षित तथा अव्यवस्थित तरिकाले खोलानालाको तिरमा बसोबास तथा खेतपाति गर्नाले । भिरालो पानी कटान नभएको ठाउँमा बसोबास गर्नाले । खोला छेउमा वृक्षारोपण तथा तटबन्धन नगर्नाले । अव्यवस्थित सिंचाई, नहर र बाँध निर्माण भएको कारणले । खोलाको किनाराबाट बाटो घाटो निकासी भएको कारणले । अनियन्त्रित ढङ्गले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा निकासी गर्नाले । खोलाको छेउछाउमा बोट विरुवा फडानी गर्नाले । खोलाको किनारामा अनियन्त्रित रूपमा जमिन उत्खनन गर्नु । खोला नदी भन्दा भिरालो स्थानमा बस्ती हुनु । बढी मात्रामा वर्षा हुनु, खोरिया फडानी बढी हुनु । अव्यवस्थित नालि निर्माण गर्नु । वाढीको पूर्व सूचनाको जानकारी नहुनु । 	<ul style="list-style-type: none"> सामान्य वर्षातको समयमा समेत जनधनको ठुलो क्षति हुने । खोला नदी गहिरिदै जानाले भौतिक संरचना पुल बाटो, कुलो आदि भत्किने । प्राकृतिक विपत्तिको समयमा यथासक्य छिटो उधार तथा राहत वितरण गर्न समस्या हुन सक्ने । खेतियोग्य जमिन पुरिन गई उत्पादन घट्न सक्छ जसका कारण भोकमरी लाग्न सक्ने वा कृषि पेशा छोडी अन्य पेशा अँगाल्न बाध्य हुनु पर्ने ।
३	आगल(गी)	<ul style="list-style-type: none"> बालबालिकाले भेट्ने ठाउँमा आगलागीजन्य वस्तु जस्तै सलाई, लाईटर, ग्यासचुलो, मट्टितेल आदि राख्नु । घाँस, दाउरा गर्न जाने व्यक्तिहरूले चुरोट, विडीका ठुटा ननिभाईकन जथाभावी फाल्नाले । डढेलो लगाउँदा राम्रो घाँस उत्पादन (पलाउने) भन्ने सोचाईले । नजिकमा पानीका स्रोत तथा दमकलको व्यवस्था नहुनु । डढेलो लाग्दा वरिपरीको तापक्रम बढी हुने हुँदा छिटो नियन्त्रणमा लिन नसक्नु । साँघुरो बाटोको कारण दमकल पुऱ्याउन नसक्दा क्षति हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> घरगोठ जल्न सक्ने, जनधनको क्षति हुने, बालबालिका तथा अशक्त व्यक्तिलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पर्न सक्छ । बोटविरुवा तथा वन्यजन्तु डढेर नष्ट हुने । भू-क्षयको जोखिम बढ्न सक्ने डढेलो फैलन सक्ने । जैविक विविधताको ह्रास, वन्यजन्तु लोप हुने, मिचाहा प्रजातिका वनस्पति छिटो फैलावट हुने आगलागी मार्फत क्षति पश्चात् विपद् व्यवस्थापन आश्रय स्थलको उचित व्यवस्था नहुँदा रोगहरूको प्रकोप बढ्न सक्ने ।
४	खडेरी	<ul style="list-style-type: none"> पानीको मुहान सुक्नु । अनावृष्टी तथा अल्पवृष्टी, वर्षातको कमी । तापक्रम बृद्धि हुनु । सिंचाईको व्यवस्था नहुनु । खडेरीमा पनि उत्पादन हुने विउविजन नहुनु लामखुट्टेको वृद्धि हुनु । 	<ul style="list-style-type: none"> कृषि उत्पादनमा कमि आउने । मूल्य वृद्धि (विशेष गरी खाद्यान्नमा) भोकमरी तथा कुपोषण हुन सक्ने । रोगको संक्रमण हुने (भाडा, वान्ता, पखाला) आगलागीको जोखिम हुने । पशुपक्षी र वन्यजन्तुको वासस्थानमा प्रभाव आदि ।

५	सडक दुर्घटना	<ul style="list-style-type: none"> अनुभवी चालक नहुनु, दक्ष नहुनु । सवारी अनुमति पत्र प्राप्त नगरी लार्पवाही चलाउनु । धुम्रपान, मध्यपान तथा लागु पदार्थ प्रयोग गरी सवारी चलाउनु । प्रयाप्त मात्रामा ट्राफिक सिग्नल र ट्राफिक प्रहरी नहुनु । सडक फराकिलो नहुनु । सडक खाल्डाखुल्डी हुनु मानिसको चाप बढी हुनु । पर्याप्त मात्रामा जेब्रा क्रसिङ्ग नहुनु । चालक र यात्रुलाई ट्राफिक नियम र सडक दुर्घटना बारे जनचेतना नहुनु । क्षमता भन्दा बढी यात्रु र मालसामान बोक्नु । पुराना-पुराना विग्रेका सवारी साधन चलाउनु आदि 	<ul style="list-style-type: none"> घाईते तथा मृत्यु हुनु । भौतिक, शारिरीक र मानसिक क्षति हुनु । संरचनाहरूको क्षति हुनु । अङ्गभङ्ग हुनु । जनधनको क्षति हुनु ।
---	--------------	---	---

२.५ वडा तथा बस्तिको सडकटासन्नता विश्लेषण :

देवचुली नगरपालिकाका १७ वटै वडाहरूका विभिन्न ठाउँहरूमा विश्लेषण गरिए बमोजिम विषेशत भुकम्प, वाढी, पहिरो, जंगली जनावर आतंक, खडेरी, आगलागी, महामारी, सडक दुर्घटना र चट्याङ प्रकोपहरूले यस नगरपालिकालाई प्रभाव गरेको पाइन्छ । यद्यपि विभिन्न किसिमका प्रकोपहरूबाट मानिसहरू केहि न केहि रूपमा प्रभावित भइरहेका छन् । भुकम्पका कारण ग्रामीण बस्तिहरू, विधालय, सामुदायीक भवन र अन्य क्षेत्र समेत प्रभावित भएका छन् । वाढी र पहिरोका कारण मानिसहरू, जग्गा जमिन, घर, पशुपक्षि, बनजंगल र समुदायमा रहेका भौतिक संरचनाहरू प्रभावित भइरहेको पाइन्छ । साथै खडेरीले मुख्यतया कृषि र पशुपालनमा प्रत्यक्ष असर गरेको छ । आगलागीबाट मानिसहरू, घर, पशुपक्षि र बनजंगल संकटासन्न रहेका छन् । साथै खानेपानीका स्रोतहरू प्रदुषित हुने र अभैपनी खुला रूपमा दिशा पिसाव गर्ने गर्दा यस नगरका विभिन्न समुदायहरूका मानिसहरू प्रत्यक्ष रूपमा माहामारीको चपेटामा पर्न सक्ने सम्भावना छ । यसरी बढ्दो प्रकोपको स्तरले अगामि दिनहरूमा यो नगरपालिकाका विभिन्न ठाउँहरूमा प्रभावित तुल्याउदै जाने स्थिति देखिन्छ । साथै नयाँ खोलिएका बाटो घाटोहरूका कारण पहिरो जाने, भूक्षय हुने समस्या बढ्दै गएका छन् । यस नगरपालिकामा सबै वडाहरूमा अति विपन्न र विपन्न परिवार रहेतापनि वडा नं ४, ५, ६, २, १६, १५ लगाएत स्थानका अधिकांश परिवारहरू विपन्न वर्गका रहेका छन् । भने सम्पन्न परिवारको सख्या न्यून रहेको पाइन्छ । तिनीहरूको गरिवी पनि संकटासन्नताको एउटा मुख्य कारण हो । नगरपालिकाको सम्पन्नता स्तरिकरण निम्न बमोजिम देखिन्छ । यसरी उनीहरूमा व्याप्त संकटासन्नताले उनीहरूलाई विपदको सामना प्रभावकारी रूपमा गर्न अर्समथ तुल्याइरहेको स्थिति छ ।

तालिका ७ : वडा अनुसारको सम्पन्नता स्तरीकरण विवरण

वडा अनुसार सम्पन्नता स्तरीकरण विवरण (घरधुरी संख्या)						
वडा नं.	अति गरीब	गरीब	मध्यम	उच्च	जम्मा	कैफियत
१	१९	१३३	४३३	०	५८५	
२	१००	२५२	७३	१०	३०९	
३	५१	८०	१६८	१०	३०९	
४	१९०	२९९	१०८	१०	६०७	
५	१८५	१६७	१०७	०	४५९	
६	३४	९८	१६९	२४	३२५	
७	१८	१२९	२८९	८	४४९	
८	१६	६५	२०१	६	२८८	
९	४६	१७४	३१४	९७	६३१	
१०	१९	५८	४५९	०	५३६	
११	३	१९	५५३	०	५८५	
१२	३७	१२५	४१२	०	५७३	
१३	३	१५५	४४९	०	६०७	
१४	१०	५०	४००	०	४६०	
१५	४९	७४	५१२	०	६३५	

श्रोत : देवचुली नगरपालिकाको सम्पन्नता स्तरीकरण सर्वेक्षण, २०७२

यसरी विपदले तुल्याएको विपन्नताबाट समुदायको पुरुष सदस्यहरु कामका लागि अन्यत्र पलाएन हुने र वडाहरुमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा बालबालिकाहरु नै संकटासन्न रहेका छन् । बाढी, पहिरो नियन्त्रणका आवश्यक पूर्वाधारहरुको कमी, विभिन्न सरोकारवालाहरु सँगको समुदायको पहुँचमा कमी र विभिन्न निकायहरुबाट सहयोगको कमी, पूर्वतयारी क्रियाकलापसँग सम्बन्धित ज्ञान शिपको कमी, भाग्यवादी सोचाइ, विपद् जोखिम व्यवस्थापन सँग सम्बन्धित सञ्जाल वा समूहको कमी, पहलहरुको कमी, भौतिक पूर्वाधारहरु न्यून रहेको अवस्था, पूर्व सूचना प्रणाली नभएको आदिका कारणले गर्दा त्यहाका मानिसहरु एवं भौतिक संरचनाहरु प्रत्यक्ष रुपमा विपद् जोखिमको चपेटामा परेका छन् ।

विभिन्न वडाहरुको संकटासन्नता र क्षमता विश्लेषणबाट आएको देवचुली नगरपालिका विभिन्न वडाहरुको स्तरिकरणलाई हेर्दा सबै भन्दा क्रमशः बढी संकटासन्न वडाहरु ५, ६, ४, १२, १३, १६, १७, १५, १० रहेको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम संकटासन्न वडाहरु ११, १४ लगाएतका देखिन्छन् । यसरी वडाहरुको संकटासन्न विश्लेषणका लागि विभिन्न सूचकहरुलाई आधार मानिएको थियो । ती सूचकहरुमा विपदबाट भएको मानवीय क्षेती प्रभावित परिवार, क्षेतिग्रस्त घर, खेतीपातीको नोक्सानी, खेतीयोग्य जमिनको नोक्सानी र सामाजिक प्रभावलाई लिइएको थियो ।

तालिका : ८ वडा अनुसार संकटासन्नता विश्लेषण

वडा नं.	मानवीय क्षेती		प्रभावित परिवार		क्षेतीग्रस्त घर		खेतीपातीको नोक्सानी		खेतीयोग्य जमिन कटान		सामाजिक प्रभाव		वडाको संकटासन्नताको स्तर
	ts f , f s	अकभार	ts f , f s	अकभार	ts f , f s	अकभार	ts f , f s	अकभार	ts f , f s	अकभार	ts f , f s	अकभार	
1	0-1 hgf	0.0417	५० र सो भन्दा कम परिवार	0.025	० - ५ घर	0.025	५ विगाहा सम्म	0.025	५ विगाहा सम्म	0.025	मानिस हराममा	0.025	आठौं
2	2-3 hgf	0.0833	५१ देखि १०० परिवार	0.05	६ - १५ घर	0.5	५ - १० विगाहा	0.5	५ - १० विगाहा	0.5	महिला हिंसा	0.5	दशौं
3	4-5 hgf	0.125	१०१ देखि ३०० परिवार	0.075	१६ - ५० घर	0.075	१० - २० विगाहा	0.075	१० - २० विगाहा	0.075	सुरमाइ हिंसा र अन्य	0.075	नवौं (घ)
4	6 hgf	0.25	३०१ परिवार भन्दा माथि	0.099	५० भन्दा बढी घर	0.099	२० विगाहा भन्दा माथि	0.99	२० विगाहा भन्दा माथि	0.99	सामुदायिक संस्था नाकिक्य	0.99	तृतिय
5		0.021		0.004		0.004		0.004	0.004	0.004		0.004	प्रथम
6		0.021		0.004		0.004		0.008	0.008	0.011		0.004	द्वितिय
7		0.010		0.008		0.149		0.008	0.008	0.008		0.004	नवौं (क)
8		0.010		0.004		0.149		0.004	0.004	0.004		0.004	नवौं (ख)
9		0.010		0.004		0.011		0.004	0.004	0.004		0.004	नवौं (ग)
10		0.021		0.008		0.011		0.008	0.008	0.008		0.004	सातौं
11		0.000		0.004		0.004		0.004	0.004	0.004		0.004	एघारौं (क)
12		0.010		0.004		0.075		0.004	0.004	0.004		0.004	चौथो
13		0.021		0.011		0.015		0.011	0.011	0.011		0.004	पाँचौं (क)
14		0.000		0.004		0.004		0.004	0.004	0.004		0.004	एघारौं (ख)
15		0.010		0.008		0.015		0.008	0.008	0.008		0.004	छैटौं
16		0.021		0.011		0.015		0.011	0.011	0.011		0.004	पाँचौं (ख)
17		0.021		0.011		0.015		0.011	0.011	0.011		0.004	पाँचौं (ग)

श्रोत : फिड सर्वेक्षण तथा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यशाला २०७४

२.६ नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण :

देवचुली नगरपालिकामा भौतिक, मानवीय, सामाजिक, आर्थिक र प्राकृतिक स्रोतहरू रहेका छन् । यस्ता स्रोतहरू यस नगरपालिकाको क्षमताहरू हुन जसको उचित परिचालन र प्रयोगले समग्र नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्न सक्ने देखिन्छ । यहाँका वडाहरूमा रहेको पुल सडक, विद्यालय भवन, सार्वजनिक भवन, खानेपानी वितरण धारा, मठ मन्दिर, सञ्चारका साधनहरू, आदि जस्ता भौतिक स्रोतहरू हुन । आर्थिक स्रोतको रूपमा रहेको व्यापार व्यवसाय, बचत समूहहरू, पशुपालन, कृषि आदि रहेका छन् । मानवीय स्रोतमा शिक्षक, कर्मचारीहरू, सिर्कमि, डकर्मी आदि र टोल सुधार संस्था, महिला/आमा समूह, युवा क्लव जस्ता सामाजिक संघ संस्थाहरू एवं प्रकृतिक स्रोतको रूपमा खेतीयोग्य भूमि, बनजंगल, पोखरी, ताल तलैया प्राकृतिक धारा वा मूल नदीनाला ताल पोखरी आदि रहेका छन् । यद्यपि यी स्रोतहरू सबै वडाहरूमा रूपमा प्रयाप्त रूपमा नरहेको भएतापनि भएका जतिको उचित परिचालन गर्दा केहि न केहि रूपमा गा.वि.सको विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा टेवा पुऱ्याउने निश्चित छ ।

नगरपालिका क्षेत्र भित्र र बाहिर गरेर समुदायलाई प्रत्यक्ष सारोकार राख्ने विभिन्न संस्थाहरू रहेका छन् जसमा कुनै संघ संस्थाहरूसँग समुदायको दोहोरो सम्बन्ध रहि सहयोगहरू समेत जुटाएका छन् भने केहि संग एकोहोरो सम्बन्ध मात्र रहेको छ । यी संघ संस्थाहरू संग समुदायको सम्बन्ध अझ विस्तार भएमा समुदायको लागि विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा प्रत्यक्ष भूमिका खेल्न सक्छन् । समुदायहरूमा रहेका समुदाय स्तरिय समितिहरू पनि जोखिम कम गर्ने एउटा महत्वपूर्ण माध्यम हुन सक्छन् ।

समुदायले स्थानिय स्तरमा समेत विपद्को प्रभावलाई कम गर्नका लागि विभिन्न समयमा पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू गर्दै आइरहेका छन् । यसरी समुदायमा विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि व्याप्त रितिरिवाज चालचलन पनि समुदायको राम्रो स्रोतको रूपमा लिन सकिन्छ, जसलाई समुदायले व्यवस्थित गरेमा नगरको समग्रको विपद् जोखिम कम हुने निश्चित प्राय छ । विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि समुदायले अपनाइरहेको स्थानिय ज्ञान, शिप र प्रविधि तथा नगरपालिकामा उपलब्ध स्रोत साधनहरूलाई निम्न तालिकामा देखाउन सकिन्छ । नगरपालिकाका वडाहरूमा गठन गरिएका सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिहरू र ती वडामा विभिन्न क्षेत्रमा तालिम प्राप्त जनशक्ति जोखिम कम गर्नमा सक्रिय भूमिका खेल्नसकेका छन् ।

तालिका ९: विभिन्न स्रोतहरूको अवस्था तथा नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

भौतिक स्रोत	आर्थिक स्रोत	मानवीय स्रोत
बाटो <ul style="list-style-type: none"> लोकाहा खोलाबाट भरही खोलासम्म पिच (हाईवे) देवचुली न.पा मा १५ वटा पिच बाटो ग्रावेल बाटो २५ वटा कच्ची बाटो २० वटा विद्यालय <ul style="list-style-type: none"> उच्च मा.वि. ५ वटा मा.वि. ५ वटा नि.मा.वि. ५ वटा प्रा.वि. १७ वटा मन्दिर <ul style="list-style-type: none"> देवचुली न.पा.भित्र रहेका मठमन्दिर जम्मा ३० वटा, चर्च ५ वटा हस्पिटल <ul style="list-style-type: none"> देवचुली अस्पताल, प्रगतिनगर, देवचुली, दुम्कौली, रजहर स्वस्थ केन्द्र, औषधी पसल आदि चौधरी उद्योग ग्राम, अन्य उद्योगहरू जेसीवी, टिपर-न.पा., दमकल-कावासोती एम्बुलेन्स <ul style="list-style-type: none"> रजहर ४ वटा, देवचुली २ वटा, प्रगतिनगर २ वटा सभा हाउस-१, देवचुली ५०-७० जना कीर्तिपुरमा सामुदायिक भवन-१ रेस्क्यू सामाग्री <ul style="list-style-type: none"> लाईफ ज्याकेट-२ थान, एप्रोन-आगोले नछुने, ७ थान २ वडा मोटरबोट डुङ्गा-१ (मध्यवर्ती सा.व.) रेस्क्यूको लागि १ हात्ती रहेको क्रसर उद्योगमा-४ खुल्ला क्षेत्र १-१७ वडाको खुल्ला क्षेत्र, पार्क, वालउद्यान -१२ वटा ८ वटा पोखरी	<ul style="list-style-type: none"> नगद, गरगहना जागिर (चौधरी उद्योग) भरही खोला र बौलाहा खोलाबाट गिटी, बालुवा, ढुङ्गा निकाली वन पैदावरबाट आम्दानी मभौला कलकारखानाबाट क्रसर उद्योगबाट व्यपार, व्यवसायिकबाट साथै धितो-मूल्याङ्कन, धुरीकर ऐलानी प्रति जग्गा मुल्यांकन सवारी कर साविक गाविसमा कोष भएको न.पा.मा राहत वितरण कोष-२ लाख 	<ul style="list-style-type: none"> दक्ष प्राविधिक जनशक्ति जस्तै डाक्टर, इन्जिनियर, नर्स, शिक्षक, कर्मचारी आदि । यस देवचुली न.पा.भित्र रहेका बौद्धिक समुदाय र राजनैतिक दल, सामाजिक संघसंस्थाहरू सिकर्मी, डकर्मी आगलागि निभाउन सक्ने -१०० सा.व. <ul style="list-style-type: none"> रजहर-८ दिव्यपुरी-२ प्रगतिनगर-२ देवचुली-७ पौडी खेल्न सक्ने -३९ जना प्राथमिक उपचार-६ जना सिकर्मी डकर्मी भूकम्प प्रतिरोधी घर-१५ कीर्तिपुर पूर्व सूचना प्रणाली खोज तथा उद्धार

श्रोत : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी, २०७४

२.७ प्रकोप जोखिम न्यूनिकरणको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था निकाय

यस देवचुली नगरपालिकामा प्रकोप जोखिम न्यूनिकरण र जीविकोपार्जनका क्षेत्रमा तपशिलमा उल्लेख गरिएका सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरू तथा सामाजिक संघ संस्थाहरू रहेका छन्। जस्तै पुर्ननिर्माण प्राधिकरण, देवघाट जलमापन केन्द्र, जनताको तटबन्ध कार्यक्रम, भूमिगत सिंचाई, बुटवल, ट्राफिक, बजार व्यवस्थापन समिति, यातायात व्यवस्था कार्यालय आदि।

तालिका १० : प्रकोप जोखिम न्यूनिकरणको क्षेत्रमा देवचुली नगरपालिकामा काम गर्ने संस्थाहरू

संस्थाको नाम	काम/सहयोग
देवचुली नगरपालिका	योजना तर्जुमा, बजेट विनियोजन समन्वय
प्रहरी कार्यालय/सशस्त्र प्रहरी/नेपाली सेना	सचेतना, उद्धार तथा खोज
दैवि प्रकोप उद्धार समिति	राहत सामाग्री वितरण, पुर्नवासको व्यवस्थापन
रेडक्रस (रजहर शाखा)	सचेतना, राहत वितरण, एम्बुलेन्स सेवा.....
मध्यवर्ती/सामुदायिक वन/खानेपानी	प्राकृतिक संरक्षण, सचेतना, वृक्षारोपण
शिक्षण संस्थाहरू	सचेतना, उद्धार, स्थानको उपलब्धता
स्वास्थ्य संस्थाहरू	उपचार, औषधीको व्यवस्थापन, सचेतना, एम्बुलेन्स सेवा
सिञ्चाई/जल उत्पन्न प्रकोप डि.कार्यालय/भू संरक्षण	तारजाली उपलब्धता, भूसंरक्षण
जिल्ला विकास/समन्वय समिति	समन्वय सम्पर्क
टोल विकास संस्था/आमा समूह/युवा क्लव/बाल समूह	सचेतना उद्धार, आर्थिक, भौतिक सहयोग
संस्थाहरू SoirIM/Sahamati	सचेतना, प्राविधिक सहयोग
उद्योग वाणिज्य/बजार व्यवस्थापन समिति व्यापारिक प्रतिष्ठान	आर्थिक, भौतिक सहयोग
सञ्चार माध्यम Happy F.M /देवचुली/मुकुन्दसेन च्यानल	सूचना संप्रेषण, सचेतना
बैंक तथा सहकारी समूहहरू	आर्थिक सहयोग
अन्तर्राष्ट्रिय दातृनिकाय (Unicef), अक्सफाम, प्राक्टिकलएक्सन, कृषि सेवा केन्द्र, पशु सेवा केन्द्र	सचेतना, आर्थिक सहयोग

श्रोत : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी, २०७४

२.८ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण :

यस देवचुली नगरपालिका लाई विभिन्न किसिमका प्रकोपहरूले प्रभावित गर्दै आइरहेको देखिन्छ। बाढी, पाहिरो, जंगल जनावर आतंक, खडेरी, आगलागी आदिले यस नगरपालिका लाई वर्षेनि कुनै न कुनै रूपमा प्रभावित गर्ने गरेको अवस्था छ। नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूका विद्यमान प्रकोपहरू विपदमा परिणत भइ विगतका दिनहरूमा जनधनको क्षति, खेतीको कटानी र पटानी, वनजंगल खेत लगाएत भौतिक पूर्वाधारहरूमा प्रत्यक्ष प्रभाव, जिविकोपार्जनको एउटा मुख्य स्रोतमा रहेको कृषि तथा पशुपक्षिहरूको क्षति आदि भईरहेको छ। यसको फलस्वरूप धेरै मानिसहरूको आर्थिक स्थिति कमजोर हुन गइ नगरका पुरुष जनशक्तिहरू पेशा परिवर्तन गरी ज्यालामजदुरी गरि आफ्नो घरको जिविकोपार्जनमा सहयोग गर्न बाध्य छन्। साथै वनजंगल जस्तो पूर्वाधारको क्षतिको कारण प्रकोपको स्तर भन्नु बढी रहेको अवस्था छ। विभिन्न प्रकोपहरूको चपेटामा सम्पूर्ण मानिसहरू रहने गरेको भएतापनि समुदायमा रहेका महिला, बा(लबालीका तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरू बढी संकटासन्न छन्। साथै समुदायका वनजंगल, विद्यालय, खेत र बाली लगाएत अन्य भौतिक पूर्वाधारहरू, पशुपक्षिहरू, घरहरू आदि पनि यी प्रकोपहरूको चपेटामा परिरहेका छन्। मुख्यतया प्रकोप पूर्वतयारीको बारेमा जनचेतनाका कमि, गाउका पुरुष मानिसहरू प्राय कामका लागि अन्य तिर पलाएन हुने प्रवृत्ति, विपद् जोखिम न्यूनिकरणका विभिन्न भौतिक पूर्वाधारहरूको कमि, विपद् जोखिम न्यूनिकरणका समुदाय स्तरमा प्रयासमा कमि, सरकारी एवं गैर सरकारी निकायहरूबाट सहयोगमा कमि, सुरक्षित आश्रय स्थल नहुनु आदि रहेका छन्। साथै वडाहरूमा रहेको प्राय घरहरूको कच्चा बनावटले गर्दा मानिस घर एव सम्पतिहरू समेत संकटासन्न छन्। यसका साथै प्राय सबै वडाहरूमा सुरक्षित वा विपदले प्रभाव गरिहाले भने विस्थापितका लागि बस्ने ठाउको अभाव देखिन्छ। साथै नगरमा विभिन्न विकास निर्माणका क्रियाकलापहरूमा, विशेष गरि सडक निर्माण, विपद् जोखिम न्यूनिकरणलाई त्यति ध्यान नपुरयाउदा विकासले अझ विपद् निम्त्याइरहेको अवस्था छ। विपद् प्रभावित समुदायहरूमा विपद् जोखिम न्यून गर्नका लागि उचित संयन्त्रको अभाव देखिन्छ।

विगतका दिनहरूभन्दा अहिले आएर मौसममा भएको परिवर्तनका कारण समुदायमा खेतीगर्ने समय र प्रकोप विपदमा परिणत हुने समय र यसको स्तरमा समेत परिवर्तन आइरहेको देखिन्छ। अनुमान गर्न नसकिने मौसमका कारण नगरपालिकामा खडेरीका घटनाहरू बढिरहेको छ भने खडेरीका कारण बालीनाली सखाप हुने स्थिति आइ परिवारहरूको जिविकोपार्जनमा नाकारात्मक प्रभाव परिरहेको छ।

देवचुली नगरपालिकाको क्षमता र संकटासन्नता विश्लेषणको आधारमा यस नगरको समग्र विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि भौतिक, सामाजिक र धारणागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक छ।

तल उल्लेखित बुदाँहरूलाई समेत मनन गरी नगरपालिका र समुदायले निश्चित योजना बनाएमा जोखिम कम गर्न सहज हुन सक्तछ।

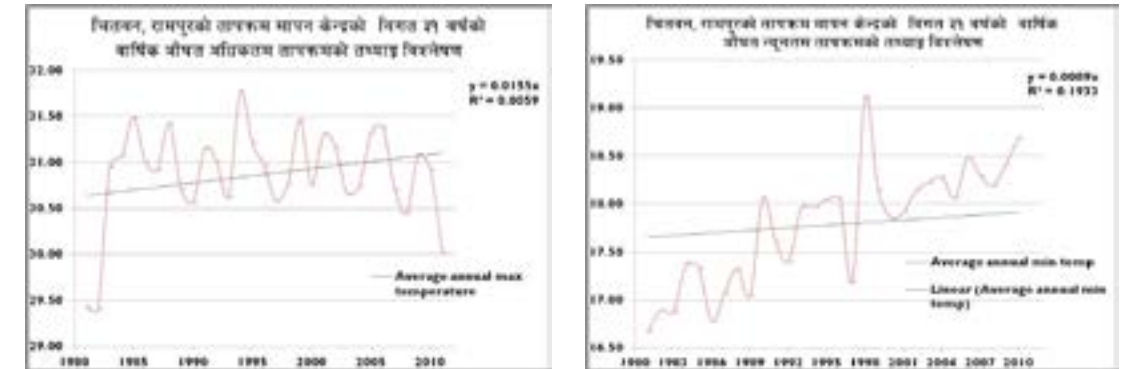
क) विपद् प्रभावित समुदायहरूलाई विपद् पूर्वतयारीको महत्वका बारेमा सचेत गराई भौतिक संरचनामा मात्र नभई विपद् आउनु पूर्व गर्नुपर्ने अन्य पूर्वतयारीको बारेमा जानकारी गराउने।

- ख) नगरपालिकामा विभिन्न नदी/खोला प्रणाली रहेको र नदीको माथिल्लो भाग र समुदाय समेतमा सचेतना र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना पहल गर्न आवश्यक छ। यसो गर्दा समुदाय समयमै सुसूचित हुन गई विपद् जोखिम कम हुन्छ।
- ग) देवचुली नगरपालिका खुल्ला दिशा मुक्त घोषणा भईसकेता पनि पहाडी तथा पिछडिएको वस्तिमा अझै खुला दिसा पिसाबको चलन रहेको र यसले महामारीको सम्भावना समेत रहेकोले यसको विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि तथा Post ODF कार्यक्रम सञ्चालन गर्न जरुरी देखिन्छ।
- घ) नगरपालिकाले समग्र विपद् व्यवस्थापनका लागि निश्चित योजना बनाई सोहि अनुरूप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न र ल्याउन पहल गर्नु पर्दछ। यसो गर्दा योजना गरिएका विपद् जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरूलाई नगरपालिकाको विकास कार्यक्रममा समेत समावेश गर्न आवश्यक देखिन्छ।
- ङ) पहिरो प्रभावित ठाउँहरूमा त्यहाको पहिरोको प्रकृतिको अध्ययन गरी पहिरो नियन्त्रणका क्रियाकलापहरू र बाढी प्रभावित क्षेत्रमा बाढी नियन्त्रणका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नु निकै महत्वपूर्ण छ।
- च) खानेपानीको मुहान संरक्षण तथा शुद्धिकरण गरी स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ।
- छ) नगरपालिका र समुदायले समेत विपद् जोखिम व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित स्थानीय र जिल्ला स्थित कार्यालयहरूसंगको पहुच बढाई विपद्को जोखिम कम गर्न आवश्यक सहयोग जुटाउनु पर्ने देखिन्छ।
- ज) नगरपालिकाले सुरक्षा निकाय र नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग समन्वय गरी विपद्को समयमा प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि सो सम्बन्धि विभिन्न सामग्रीहरूको जोहो गर्नु आवश्यक देखिन्छ।
- झ) यस देवचुली नगरपालिका निकै ठूलो रहेको र नगरमा विपद्को समयमा गैह्र खाद्य र खाद्य सामग्रीहरूको जोहो गरी राख्नका लागि ठाउँको समेत अभाव रहेकोले नगर क्षेत्रमा गोदाम निर्माणको आवश्यकता देखिन्छ।
- ञ) विपद्को समयमा मानिसहरूको स्वास्थ्य चौकि संस्था पहुँच नरहने हुँदा सो समयमा उचित उपचारका लागि समुदायमै वैकल्पिक उपायको व्यवस्था गर्नु पर्ने हुन्छ।
- ट) खडेरीले मानिसहरूको आय आर्जनमा निकै नै नकारात्मक प्रभाव परिरहेकोले विभिन्न ठाउँहरूमा सिंचाइ व्यवस्था लगायत किसानहरूलाई वैकल्पिक खेती प्रणालीको लागि अभिमुखिकरण गरी त्यस्ता खेतीहरूलाई बढावा दिनु पर्ने हुन्छ।
- ठ) समुदायमा हुरीबतास, आगलागी, सितलहर जस्ता प्रकोपहरूबाट सचेतनाका लागि विभिन्न किसिमका जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू अगाडि बढाउनु पर्ने देखिन्छ।
- ड) विकास र विपद् को अन्तरसम्बन्ध लाई आधार मानी वातावरण व्यवस्थापन योजना निर्माण गर्न आवश्यक देखिन्छ।
- ढ) नगरपालिकामा रहेका विधालयहरू र प्रकोप प्रभावित क्षेत्रका यूवाहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा संरक्षण सम्बन्धि अभिमुखिकरण प्रदान गरि सो कुरा फैलाउन परिचालन गर्नुपर्ने हुन्छ।

२.९ जिल्ला स्तरीय जलवायु परिवर्तनको तथ्यांक विश्लेषण

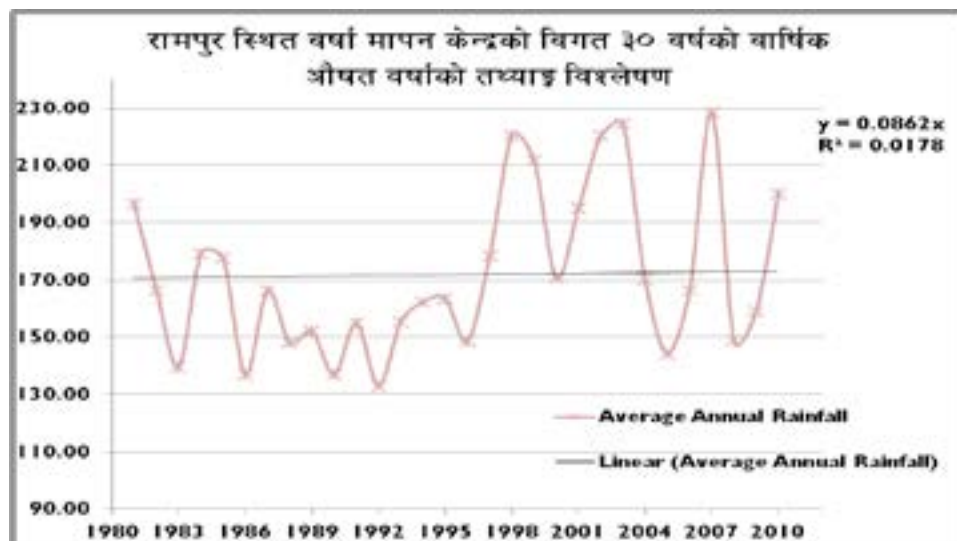
प्रकोप जोखिमका दृष्टिकोणले हेर्दा नेपालको तराई भूभागमा रहेका जिल्लाहरू अत्यन्तै जोखिममा रहेका छन्, यसमा नवलपरासी जिल्ला पनि पर्दछ। नेपाल सरकार वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (तात्कालिन वातावरण मन्त्रालय) ले गरेको जलवायु परिवर्तन संकटासन्न नक्शाङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेखित इण्डेक्सको आधारमा यो जिल्ला मध्यम जोखिमको अवस्थामा (०.३५६-०.६००, Moderate Rank) सुचिकृत छ। सोही प्रतिवेदनको आधारमा यस जिल्लाको औषत वार्षिक तापक्रम बृद्धि ०.०१ डिग्री सेल्सियस तथा औषत वार्षिक वर्षा ८.४४ मिलिमिटर रहेको छ भने बाढीको प्रभावसंग अनुकूलन हुनको लागि विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन योजना तर्जुमा गरि कार्यान्वयनकालागि यस जिल्लालाई दोस्रो दर्जामा राखी सफारिस गरिएको छ। यस नगरपालिकाको नजिक रहेको चितवन जिल्ला स्थित रामपुरमा रहेको जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाको मापन केन्द्रबाट मापन गरिएको तापक्रम र वर्षाको विगत ३१ वर्षको उपलब्ध तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा तल ग्राफ वा चित्र बमोजिमको नतिजा देखिएको छ।

चित्र १ : देवचुली नगरपालिका देखि नजिकको दुरीमा रहेको रामपुर चितवनको विगत वर्षहरूको तापक्रम र वर्षाको तथ्याङ्क विश्लेषण

श्रोत : स्थानीय अधिकतम तापक्रमको अवस्था (नजिकमा पर्ने रामपुर, चितवनमा रहेको जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाको मापन केन्द्रबाट मापन गरिएको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण अनुसार)

श्रोत: स्थानीय न्यूनतम तापक्रमको अवस्था (नजिकमा पर्ने रामपुर, चितवनमा रहेको जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाको मापन केन्द्रबाट मापन गरिएको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण अनुसार)

श्रोत :स्थानीय वर्षाको अवस्था (नजिकमा पर्ने रामपुर, चितवनमा रहेको जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाको मापन केन्द्रबाट मापन गरिएको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण अनुसार)

माथिको ३ वटा ग्राफहरूलाई विश्लेषण गर्दा यस क्षेत्रको औसत अधिकतम र औसत न्यूनतम तापक्रम बृद्धि हुने क्रम जारी रहेको छ। यसको साथै यस क्षेत्रमा हुने वर्षाको मात्रामा पनि ०.०९ मिलिलिटर प्रति वर्षको दरले बढ्दै गएको देखिन आउंछ। माथिको तथ्याङ्क विश्लेषणबाट आएको नतिजाहरूलाई स्थानीय समुदायको अनुभवसंग तालमेल खाएको कुरा प्रकोपको ऐतिहासिक समय रेखा तथा परिवर्तित मौसमी पात्रो एवं समुदायसंगको औपचारिक र अनौपचारिक छलफलबाट आएका कुराहरूबाट प्रष्ट हुन्छ। त्यसमा पनि वर्षाको समयमा कमी आउन थालेको, गर्मियामको समय बढ्न थालेको, जाडोको समय घट्न थालेको, हिउदे वर्षामा अनियमितता, कुहिरो लाग्ने समय बढेको र खडेरी नियमित तारिका भन्दा लगभग २ महिना जति बढेको कुरा मौसमी पात्रोले प्रष्ट पारेको देखिन्छ। साथै त्यसमा पनि यस नगरपालिकामा वि.स. २०३२ देखि २०७४ सम्म आएको प्रकोपहरूले समुदायमा भएका घरहरू भत्काएको, बाटोघाटो पुरिएको, बाली नाली नष्ट पारेको, खेत पुरिएको साथै पशु माहामारी, मानव माहामारी, आगलागी र खडेरी जस्ता प्रकोपहरूको प्रभावहरू वर्षेनी बढ्दै गएको कुरा प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखाले तथा नगरपालिका स्तरमा गरीएको छलफलले देखाउछ।

खण्ड - ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

३.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारी योजना

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यक्रमलाई मूलभूत रूपमा मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास योजना, भौतिक पूर्वाधार विकास, प्राकृतिक स्रोत संरक्षण, जीविकोपाजनमा सुधार, नीतिगत क्षेत्रमा गर्नु पर्ने कार्यहरू तथा विकास कार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका विधिको मूलप्रवाहीकरण गर्नेजस्ता प्रमुख क्रियाकलापलाई आधार मानेर स्थानीय समस्या समाधान गर्ने क्रियाकलापलाई निम्नबमोजिको ढाँचामा प्राथमिकीकरण गरिएको छ।

विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको सामना गरी परिवर्तित सहज जीवनयापन गर्न सक्ने अवस्थाको सृजना गर्ने प्रक्रिया स्थानीय परिस्थिति अनुसार अल्पकालीन र दीर्घकालीन अनुकूलनका रणनीतिहरूको अवलम्बन गर्न सकिन्छ। यस रणनीति तथा उपायहरू अवलम्बन गरी नगरपालिकाले तयार गरेको विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरूको सहयोगमा सम्पन्न गरिनेछ। तालिका ११ :स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण अभ्यास तथा गर्न सकिने प्रयास र उपायहरूको लेखाजोखा

क.सं.	जोखिम	हाल गरिएका जोखिम न्यूनीकरण र अनुकूलनका प्रयास	गर्न सकिने प्रयास तथा उपायहरू
१	भुकम्प	<ul style="list-style-type: none"> भुकम्प आउँदा रुख समातेर बस्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> सुरक्षित तरिकाले घर बाट बाहिर निस्कने, निस्कन लगाउने। निस्कन नसक्ने अवस्था भए खाट, टेबुल वा अन्य वस्तु भित्र “घुँडा टेकी ओत लागि समात” (DCH) अभ्यास गर्ने। विजुलीको मेन स्वीच अफ गर्ने। खाना पकाउदैको अवस्थामा भए ग्यास बन्द गर्ने। भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने आदि।
२	बाढी / पहिरो	<ul style="list-style-type: none"> केराको खम्बा प्रयोग गर्ने बाढीले वगाएमा छेउछेउ जाने वच्ने। बाँस, अमृसो रोपण, वृक्षारोपणको गर्ने तटबन्धन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> बाढी पूर्व तयारी सचेतना, अम्रिसो रोपन, बाँस रोपन, सिउली, सजीवन, खिरी रोपन, जैविक तटबन्ध, वाटो निर्माण, वृक्षारोपण

३	खडेरी	<ul style="list-style-type: none"> छोटो समयमा पाक्ने बाली लगाएको । 	<ul style="list-style-type: none"> पानी व्यवस्थापन सम्बन्धि सचेतीकरण, पानी मुहान संरक्षण, संरक्षण पोखरी निर्माण, आकाशे पानी संकलन, पानीको धारा निर्माण
४	आगलागी	<ul style="list-style-type: none"> स्याउला, पानी, माटो, पानीले निभाउने केराको पातले निभाउने बालुवा राख्ने कपडा, बोरा भिजाएर राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अग्नि रेखा निर्माण, पोखरी संरक्षण तथा व्यवस्थापन, अग्नि नियन्त्रण सामग्री व्यवस्थापन
५	जंगली जनावर आक्रमण	<ul style="list-style-type: none"> राँको बालेर लखट्ने बुख्याँचा बनाएर राख्ने टिन बजाउने बाँदर मारेर भुन्डाउने सेतो कपडा राख्ने, बाघवाट बाच्ने 	<ul style="list-style-type: none"> वन्यजन्तु रोकथामका लागि मेस जालि व्यवस्थापन तोस व्यवस्थापन आदि ।
४	महामारी	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य स्वयमं सेविका, स्वास्थ्य चौकी, मेडिकल जाने 	<ul style="list-style-type: none"> ढल निकास, फोहोर व्यवस्थापन, मानव स्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतिकरण, भुल वितरण, फोहोर व्यवस्थापन, पोषण युक्त खान सम्बन्धि तालिम, शिशु स्यहार कार्यक्रम, स्वास्थ्य सिविर संचालन, स्वास्थ्य चौकीमा सुत्केरी व्यवस्था,

श्रोत : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी, २०७४

विपद्को सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषणबाट प्राप्त परिणामबमोजिम अत्यधिक जोखिम रहेका समुदाय वा वडामा जोखिम न्यूनीकरणका लागि सञ्चालन गर्नु पर्ने क्रियालापलाई विपद् पहिले गरिने क्रियाकलापको रूपमा प्राथमिकीकरण गरिएको छ । यस चरणमा गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्न दुई खण्डामा विभाजन गरी प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ ।

३.१.१ प्रकोप : भूकम्प
भूकम्प जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२ : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	विपद् पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	वाह्य	
१.	सचेतना अभिवृद्धि, सबै तहमा	नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति न.पा./विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति	न.पा.	जिल्ला देवी प्रकोप उद्धार समिति, जि.स.स. अन्य सरकारी एवम् गौहसरकारी संस्थाहरू	आजैदेखि / निरन्तर
२	भू-कम्प प्रतिरोधी आवास तथा वस्ती विकास योजना तथा नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन	ने.स./न.पा.	"	"	०-३ महिना
३	खुला सुरक्षित स्थल पहिचान	वडा/न.पा.	"	"	०-३ महिना
४	सुरक्षित आश्रय स्थल तथा आवास गृह निर्माण (सार्वजनिक घर)	न.पा.	"	"	०-३ महिना
५	सिकर्मी, डकर्मी तालिम (भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणका लागि)	न.पा.	"	"	प्रत्येक वर्ष
६	आपतकालिन सामग्री (भटपट भोला) तयारी	सबै तहमा	"	"	सधैँ

भूकम्प जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद्को समयका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र सं	विपद् प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१	सुरक्षित स्थलमा जाने/लैजाने, सुरक्षाका उपाय अपनाउने, ग्यास, विद्युत बन्द, खोज तथा उपचार, दमकल, एम्बुलेन्स बोलाउने	समुदाय	जिल्ला देवी प्रकोप उद्धार समिति, जि.स.स. अन्य सरकारी एवम् गैह्रसरकारी संस्थाहरू		आजैदेखि/निरन्तर
२	आपत्कालिन चैठक, घाइते तथा हराएका विवरण संकलन, औषधी व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार, युथ समन्वय	नगरपालिका/सुरक्षा निकाय	"	"	०-१
३	खोज, उपचार, उद्धार, सुरक्षित आश्रय/शिविरमा लैजाने, शुद्ध पानी तथा खानेपानी प्रवन्ध	सेवा प्रहरी	"	"	०-७
४	टेलिफोन सञ्चालन, खोज, उद्धार, उपचार, लास व्यवस्थापन, राहत तथा खाद्यान्न वितरण, संघसंस्था समन्वय	ससत्र प्रहरी, स्वास्थ्य संस्था	"	"	०-२४
५	उद्धार तथा राहत, टेलिफोन, विद्युत, खानेपानी सञ्चालन	हरेक टोल समिति	"	"	२४-४८
६	उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना	आमा समूह, विपद् व्यवस्थापन समिति	"	"	४८-७२
७	राहत तथा पुनर्स्थापना	"	"	"	७२ घण्टादेखि ७ दिन

८	राहत तथा पुनर्स्थापना, अपाङ्गता सहायक सामग्री व्यवस्था, अस्थायी सिकाई केन्द्र स्थापना	"	"	"	७ दिन-२ हप्ता
९	भुकम्प प्रतिरोधात्मक आवास निर्माण प्रारम्भ, सेनेटरी प्याड, लट्टी आदि राख्ने	"	"	"	२ हप्ता-१ महिना

भुकम्प जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।
तालिका : १३ विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद् जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१		कीर्तिपुर-६, कुम्सोत-६, वारकोल-१६ बन्दिपुर-५ र सम्पूर्ण नगरपालिका भित्रका कच्ची घरहरू, अव्यवस्थित घरहरूको निर्माण भिरालो जमिनमा घर भएकाले सकला मा.वि. लगाएतका प्रवर्धित गन्तुने विद्यालय ।	<ul style="list-style-type: none"> भुकम्पसम्बन्धी जनचेतना जगाउने, माटो परिक्षण गरी घर निर्माण बढाउने, प्राविधिकको सल्लाह विना घर नबनाउने, समथर भू-भागमा मात्र घर बनाउने, प्रत्येक बडामा दक्ष जनशक्तिको उत्पादन गर्ने, नक्सा पास गर्ने, ठेकारहरूलाई तालिम दिई ठेक्का दिने, काममा प्राविधिक सम्मतिता गरी काम समयमा नै गर्ने, नमूना घरको प्रदर्शनी गर्ने 	नगरपालिकाको कार्यालय, वडा समिति, वडामा भएका संघ संस्थाहरू भूकम्प जोखिम क्षेत्रहरूको अध्ययन गर्ने प्रवर्धित सम्बन्धि जनचेतना जगाउने	नगरपालिका	अन्य स्वदेशी तथा विदेशी संघ संस्थाहरू	तत्काल शुरु गर्ने त्यसलाई निरन्तरता दिने

बाढी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १४ : विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	विपद् पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१.	सचेतना अभिवृद्धि, सबै तहमा	न.पा./विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति	न.पा.	जिल्ला देवी प्रकोप उद्धार	आजैदेखि/निरन्तर
२	उद्धारकर्मी तालिम/पौडी तालिम, ढुङ्गा, लाईफ ज्याकेट, डोरी, औषधी व्यवस्थापन	ने.स./न.पा.	"	समिति, जि.स.स.	०-३ महिना
३	तटवन्धन तथा वृक्षारोपण गर्ने	"	"	अन्य	०-३ महिना
४	एम्बुलेन्स तथा प्राथमिक उपचार प्रवन्ध गर्ने	"	"	सरकारी एवम्	
५	विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना	"	"	गैह्रसरकारी	
६	पूर्व सूचना प्रणाली जडान गर्ने	"	"	संस्थाहरू	

बाढी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद्को समयका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १५ : विपद्को समयका क्रियाकलापहरू

क्र सं	क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१	सूचना गर्ने, खोजी, उद्धार, उपचार, एम्बुलेन्स, प्रहरीलाई खबर	विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यपालिका, समुदाय		जिल्ला देवी प्रकोप उद्धार	०-१
२	सूचना गर्ने, खोजी, उद्धार, उपचार, एम्बुलेन्स, प्रहरीलाई खबर गर्ने	"		समिति, जि.स.स.	०-७
३	सुरक्षित आवासमा लैजाने, पानी तथा खाना आवासको व्यवस्था मिलाउने	ने.स. नगरपालिका, समुदाय		अन्य सरकारी एवम् गैह्रसरकारी संस्थाहरू	०-२४
४	पानी, खाना, आश्रय व्यवस्थापन, लास व्यवस्थापन गर्ने	"		सरकारी एवम्	२४-४८
५	उद्धार, राहत	"		गैह्रसरकारी संस्थाहरू	४८-७२
६	उद्धार, राहत	"			७२-७ दिन
७	पुनर्स्थापना	"			७ दिन-२ हप्ता
८	उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना	"			२ हप्ता-एक महिना
९	उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना	"			१ महिना-३ महिना

बाढी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : १६ विपद् पश्चातका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद् जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	वौलाहा खोला १३,६,५, १२,१,३	• बोटटोल, घोलका २२ घर बगाउने सम्भावना • कालिका टोल १७ घर जोखिम • चुहाड र मृत्युङ्का विद्यार्थी पढनजान समस्या, देविस्थान आसपास ।	• बोट विरुवा लगाउने • तटवन्ध गर्ने • सम्भावित क्षेत्र निरीक्षण, अनुगमन गर्ने ।	नगरपालिका	जनताको तटवन्ध कार्यक्रम उ.वा.संघ, मध्यवर्ती		
२	भरे खोला वडा नं. १७	• सामुदायिक सिञ्चाई बाध तटवन्ध प्रत्येक वर्ष बगाउने । • भरेखोला सामुदायिक वन बगाउने • बाह्रकोल जाने बाटो बगाउने • कुलेनी गाउँ बनाउने सम्भावना	• बाढी सम्बन्धित प्रशिक्षण दिने • सम्भावित क्षेत्रमा शिक्षामूलक सडक नाटक समेत गर्ने • ठोकर बनाउने	नगरपालिका • समूहमा रहेका संघसंस्थाहरू • जिल्ला भू-संरक्षण	नगरपालिका • आन्तरिक उठाईने शुल्क	आई.एन.जिओ., एन.जि.ओ., जनताको तटवन्ध, उ.वा.संघ	५ वर्ष
३	मकुण्डे २,१६	• धुसुरी गाउँमा असर • पुनर्वास गाउँ बगाउने सम्भावना • उर्वराभूमि बगाएको	• बस्ती सुरक्षित स्थानमा सार्नु • बोटविरुवा लगाउनु/तटवन्ध गर्नु	यसमा परेका वडाहरू • मेघा रिसोर्ट • एल.एन.जिओ. संस्थाहरू	नगरपालिका • सोहि खोलाका ढुङ्गा, बालुवा कर	निकुञ्ज एन.जि.ओ., आई.एन.जिओ उ.वा.संघ	५ वर्ष
४	लोकाहा खोला वडा नं. १०,१५	• भोटी खोलामा गाउँलाई असर • सालधारी गाउँ बगाउने सम्भावना • पृथ्वीनगर बाटोलाई असर • उर्वराभूमि बगाएको • १० नम्बर वार्डमा विद्यार्थी पढ्न जान नसक्ने	• बाढीका बारेमा जनचेतना जगाउने कार्यक्रम ल्याउने • स्पर बनाउने • बोटविरुवा लगाउने	नगरपालिका • सम्बन्धित वार्डका क्लवसंग संस्थाहरू • उ.वा.संघ जिल्ला भूसंरक्षण	नगरपालिका • विपत्तका लागि उठाईएका शुल्क	एन.जि.ओ., आई.एन.जिओ.	

पहिरो जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १७ : विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	विपद पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१.	सचेतना अभिवृद्धि, सबै तहमा	न.पा. / विद्यालय विपद व्यवस्थापन समिति	न.पा.	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जि.स.स.	आजैदेखि / निरन्तर
२	उद्धारकर्मी तालिम/पौडी तालिम, दुःखा, लाईफ ज्याकेट, डोरी, औषधी व्यवस्थापन	ने.स./न.पा.	"	"	०-३ महिना
३	तटबन्धन तथा वृक्षारोपण गर्ने	"	"	अन्य	०-३ महिना
४	एम्बुलेन्स तथा प्रार्थमिक उपचार प्रवन्ध गर्ने	"	"	सरकारी	
५	विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना	"	"	एवम्	
६	पूर्व सूचना प्रणाली जडान गर्ने	"	"	गैह्रसरकारी संस्थाहरू	

पहिरो जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १८ : विपद प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू

क्र सं	क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१	सूचना गर्ने, खोजी, उद्धार, उपचार, एम्बुलेन्स, प्रहरीलाई खबर	विपद व्यवस्थापन समिति, कार्यपालिका	न.पा.	"	०-१
२	सूचना गर्ने, खोजी, उद्धार, उपचार, एम्बुलेन्स, प्रहरीलाई खबर गर्ने	"	"	"	०-७
३	सुरक्षित आवासमा लैजाने, पानी तथा खाना आवासको व्यवस्था मिलाउने	"	"	"	०-२४

४	पानी, खाना, आश्रय व्यवस्थापन, लास व्यवस्थापन गर्ने	"	"	"	२४-४८
५	उद्धार, राहत	"	"	"	४८-७२
६	उद्धार, राहत	"	"	"	७२-७ दिन
७	पुनर्स्थापना	"	"	"	७ दिन-२ हप्ता
८	उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना	"	"	"	२ हप्ता-एक महिना
९	उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना	"	"	"	१ महिना-३ महिना

पहिरो जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पश्चातका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : १९ विपद पश्चातका क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	कीर्तिपुर-६, कुम्सोत-६, बन्दिपुर-५, बाह्रकोल-१६ रामवास सिन्धुवाई नहरको छेउ-७ भुते रहको पाखो-८ मृतुङ्ग-६ भाक्के-५	<ul style="list-style-type: none"> घरवस्ती बगाउन सक्ने बाटो बगाउन सक्ने खेतीयोग्य जमिनहरू बगाउने सिन्धुवाई नहर बगाई खेती गर्न नसक्ने पाईप संरक्षण र मुण्डे कीर्तिपुर सडक बाटो मृतुङ्ग सिन्धुवाई बाँध कुमसोत खानेपानी पाईप दिव्यपुरी खानेपानी संस्था 	<ul style="list-style-type: none"> खोरिया फाडि भिरपाखामा बसोबास गर्न नदिने खाली भिरपाखामा वृक्षारोपण गराउने अव्यवस्थित रूपमा बोटाविरुवा नकाट्ने भिरालो भागमा गरा बनाई खेती गर्ने भिर पाखामा गोबिन तार, तटबन्धन गर्ने पाखामा जरा फैलने विरुवा लगाउने 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाको कार्यालय जिल्ला भू-संरक्षणको कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिका भू-संरक्षण कार्यालय स्वदेशी तथा विदेशी संघसंस्थाहरू 	तत्काल शुरु गर्ने र त्यसलाई निरन्तरता दिने	

आगलागी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २० : विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	विपद पूर्व तयारीका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१	सचेतना अभिवृद्धि	न.पा, संघसंस्था	न.पा., सा.वन.		असोजबाट निरन्तर
२	चौडा सडकयुक्त वस्ती विकास नीति तथा कार्यान्वयन	नगरपालिका	"	"	३ महिनावेखि निरन्तर
३	दमकल लगायत अन्य फायर फाईटरको व्यवस्थापन	नगरपालिका	"	"	
४	अग्नी नियन्त्रक तालिम तथा सामग्री व्यवस्थापन	"	"	"	
५	अग्नी रेखा निर्माण तथा भग्नाडी व्यवस्थापन	नगरपालिका, सामुदायिक वन	"	"	
६	पानी सकलन पोखरी हरेक वडामा व्यवस्थापन गर्ने	नगरपालिका	"	"	
७	खाद्य तथा गौर खाद्य सामग्री भण्डारण	"	"	"	

आगलागी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २१ : विपद प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू

क्र सं	क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१	विपद प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू तथा समुदाय प्रहरीलाई खबर गर्ने	विपद व्यवस्थापन समिति, कार्यपालिका	न.पा. समुदाय		०-१
२	आगो निभाउने, उद्धार तथा राहत र उपचार	"	"	"	०-७
३	माथि उल्लेखित कार्य गर्दै उपचार पानी खाना/लुगा र आश्रय स्थलको व्यवस्थापन गर्ने	"	"	"	०-२४
४	खोज/उद्धार उपचार/लास व्यवस्थापन	"	"	"	२४-४८

५	उद्धार तथा राहत निरन्तरता	"	"	"	४८-७२
६	उद्धार, राहत तथा पुनस्थापना	"	"	"	७२-७ दिन
८	राहत तथा पुनस्थापना	"	"	"	७२ हप्ता
९	पुनस्थापना तथा पुननिर्माण	"	"	"	
१०	पुनस्थापना तथा पुननिर्माण	"	"	"	

आगलागी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पश्चातका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : २२ विपद पश्चातका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	प्रारम्भिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	सम्पूर्ण नगरपालिका भित्रका घर अनि जंगलमा (विशेष कच्ची घर, गोठ भएको ठाउँमा)	<ul style="list-style-type: none"> धनजनको क्षति हुने सामुदायिक जंगलमा डहेलो लागि जंगली जनावरहरू मर्ने तथा विस्थापित हुने 	<ul style="list-style-type: none"> आगो लाग्न नदिन र आगो लाग्नाले हुने क्षतिको जनचेतना जगाउने जंगलमा प्रवेश गर्दा सलाई, चुरोट, लाईटर लैजान नदिने खुल्ला ठाउँमा आगो नफुक्ने, फुकीसकेपछि राम्रोसँग निभाउने आगोले टिजे वस्तुहरू जथाभावी नराख्ने र प्रयोग गर्दा ध्यानपूर्वक प्रयोग गर्ने व्यवस्थित पार्क गृह निर्माण अनिवार्य गराउने दक्ष कारिगरद्वारा घर वाईरिङ्ग गराउने वनजंगलमा डहेलो सम्बन्धी नियम कानुन बनाउने एवं जनचेतना जगाउने 	<ul style="list-style-type: none"> घरवाला स्वयम् आफै साथमा सामुदायिक जंगलको समिति नगरपालिका 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिका सामुदायिक जंगल वन कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> स्वस्थी तथा विदेशी संघ संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> तत्काल शुरु गर्ने र त्यसलाई निरन्तरता दिने

खडेरी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २३ : विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	विपद पूर्व तयारीका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
			आन्तरिक	बाह्य	
१	सचेतना अभिवृद्धि	न.पा, संघसंस्था			निरन्तर
२	पानी मुहान संरक्षण, पोखरी निर्माण तथा संरक्षण	नगरपालिका, समुदाय			३ महिनादेखि निरन्तर
३	वर्षातको पानी संकलन तथा रिचार्ज व्यवस्थापन	नगरपालिका			
४	अग्नी नियन्त्रक तालिम तथा सामाग्री व्यवस्थापन				
५	अग्नी रेखा निर्माण तथा भाडी व्यवस्थापन	नगरपालिका, सा. वन			
७	खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण				

खडेरी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पश्चातका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २४ : विपद पश्चातका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	कदमपुर, भाक्रे, केउरेनी, रजहर, धारापानी	<ul style="list-style-type: none"> खेतवारी बाभो हुनु पानी पिउन समस्या हुनु कृषिजन्य उत्पादनमा कमी हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> इनार, डिप वोरिङ्ग, थोपा सिञ्चाईको संकलनबाट व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वृक्षारोपण गर्नुपर्ने खडेरीको समयमा हुने विउविजन उत्पादन गर्नुपर्ने ताल, तलाउ, पोखरी खन्ने तथा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला कृषि सिञ्चाई कार्यालय, स्थानीय विकास कार्यालय, देवचुली नगरपालिका 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला सिञ्चाई कार्यालय स्थानीय विकास कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला सिञ्चाई कार्यालय स्थानीय विकास कार्यालय 	१ वर्ष भित्र

२	वारकोल, मृत्तुङ्ग, कीर्तिपुर, बन्दिपुर, भाक्रे, कम्सोद, धारापानी	<ul style="list-style-type: none"> पिउन योग्य पानीको कमी पानी दुषित हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> इनार, डिप, वोरिङ्ग, खन्नुपर्ने धाराको व्यवस्था गरिनुपर्ने ताल, तलाउ, पोखरी खन्नुपर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला खानेपानी तथा सिञ्चाई उपभोक्ता समिति, खानेपानी डिभिजन कार्यालय, देवचुली नगरपालिका 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी डिभिजन कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी डिभिजन कार्यालय 	२ वर्ष भित्र
३	देवचुली नगरपालिका सबै वार्डहरूमा (१-१७)	<ul style="list-style-type: none"> कृषि उत्पादनमा कमी हुनु, मुल्य वृद्धि, पानीका स्रोतहरू सुक्ने, महामारी रोगको प्रकोप, मुल्य वृद्धि 	<ul style="list-style-type: none"> वृक्षारोपण गरिनुपर्ने, प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गरिनुपर्ने, खडेरी मुक्त विउविजन उत्पादन गरिनुपर्ने, वैकल्पिक व्यवस्था अपनाउने, आकाशे पानीको व्यवस्था र प्रयोग, कृषि प्राविधिकको व्यवस्था 	<ul style="list-style-type: none"> कृषि सिञ्चाई, स्वास्थ्य नगरपालिका, खानेपानी डिभिजन कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी डिभिजन कार्यालय, स्थानीय विकास कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी डिभिजन कार्यालय 	४ वर्ष भित्र

खडेरी जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २५ : विपद् जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद् जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	वाह्य	
१	<ul style="list-style-type: none"> वडा नं. १५ को सालघारी क्षेत्र वडा नं. १४ को तल्लो भाग राजमार्गबाट तल्लोभित्र वडा नं. १३ को दक्षिणपट्टी सम्पूर्ण भाग वडा नं. १ र २ को तल्लो भाग वडा नं. १६ र १७ को दक्षिणको भाग वडा नं. १० वडा नं. ४,५,६,९ 	<ul style="list-style-type: none"> मानवीय क्षति तथा खेतीवाली नष्ट घरपालुवा जनावरको क्षति खेतीवाली नोकसान 	<ul style="list-style-type: none"> विद्युतीय तारजाली लगायत मेसजालीको व्यवस्थापन गर्ने तोस तथा खाल्टो खल्ने जंगलीभित्र घाँसे मैदानको व्यवस्थापन गर्ने जंगलीभित्र ताल तलैयाको पनि व्यवस्थापन गर्ने जैविक तारवार आवाज दिने साधन र अन्त्य गरी प्रयोग गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिका तथा सम्बन्धित वार्डहरू मध्यवर्ती उपभोक्ता समिति सिसवार उपभोक्ता समिति सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज जिल्ला वन कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय निकुञ्ज वफर जोन एन.जि.ओ. आई.एन.जि.ओ सामुदायिक वन जिल्ला वन कार्यालय 		

सडक दुर्घटना जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २६ : विपद् जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	प्राथमिकताक्रम	विपद् जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
				आन्तरिक	वाह्य	
१	श्वस्वत धाम, प्रगतिनगर चोक, दलदले चोक, केउरेनी चोक	<ul style="list-style-type: none"> ट्राफिक संकेत, ट्राफिक प्रहरी र जेब्रा क्रसिङ्ग राखिनुपर्ने समय समयमा प.सं. चेक तथा सवारी अनुमती प्राप्त पत्र हेरिनुपर्ने 	यातायात व्यवस्थाको कार्यालय, ट्राफिक प्रहरी, देवचुली नगरपालिका, चालक यात्रु	देवचुली नगरपालिका	यातायात व्यवस्था विभाग, ट्राफिक प्रहरी, रेडक्रस	३ महिना भित्र
२	देवचुली नगरपालिका ७ र ९ जोड्ने गरी घुम्ती	<ul style="list-style-type: none"> सडक फराकिलो बनाईनुपर्ने बढी मोड भएको हुँदा सडकको बाटो फरक बनाईनुपर्ने मोडमा भएका शौचालय हटाईनुपर्ने 	सडक विभाग, देवचुली नगरपालिका, चालक, यात्रु	देवचुली नगरपालिका	सडक विभाग	१ वर्ष भित्र
३	देवचुली-५, सकला मा.वि., देवचुली-१७, वरचुली मा.वि., देवचुली-११, नमूना मा.वि., देवचुली-१६, कुमारवती मा.वि., कालिका मा.वि.	<ul style="list-style-type: none"> जेब्रा क्रसिङ्गको व्यवस्था गरिनुपर्ने सवारी अनुमति प्राप्त पत्र तथा तिव्र गति चेक गरिनुपर्ने मा.पा.से. चेक तथा होडिङ्ग बोर्ड राखिनुपर्ने स्वास्थ्य धाम अगाडि पार्किङ्गको व्यवस्था गर्ने 	ट्राफिक प्रहरी, देवचुली नगरपालिका, चालक, यात्रु	देवचुली नगरपालिका	ट्राफिक प्रहरी यातायात व्यवस्था विभाग	३ महिना भित्र
४	विद्यालय क्षेत्र, बजार क्षेत्र तथा भित्री सडक	<ul style="list-style-type: none"> मा.पा.से. चेक, अनुमति पत्र चेक, ट्राफिक प्रहरी, ट्राफिक बत्ति, जेब्रा क्रसिङ्गको व्यवस्था शोरै मालसामान र यात्रु बोझ न्यूनीकरण गरिनुपर्ने 	ट्राफिक प्रहरी, यातायात व्यवस्था विभाग, देवचुली नगरपालिका, सडक विभाग, चालक, यात्रु	देवचुली नगरपालिका	यातायात व्यवस्था विभाग, ट्राफिक प्रहरी सडक विभाग	१ वर्ष भित्र

सडक दुर्घटना जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि विपद पूर्वका क्रियाकलापहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २७ : विपद जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	प्राथमिकताक्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	विपद जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्थापन		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य	
१	वडा नं. ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६ र १७ (देवचुली नगरपालिकाको सबै वडाहरू)	<ul style="list-style-type: none"> सर्पदंशको प्रमुख समस्या भनेको टोकाईले मानव क्षति र घरपालुवा जनावर र क्षति हुन सक्छ भन्ने आर्थिक रूपले र सामाजिक रूपले पछि परेको वर्ग र समुदाय जो सँग आर्थिक अभाव छ ति व्यक्तिहरू सर्पदंशको टोकाइबाट अकालमा मृत्यु हुन सक्छ । जस्तै बोटे टोल, मुसहर वस्ती, बन्दिपुर, कीर्तिपुर, बाह्रकोल आदि ठाउँहरू । 	<ul style="list-style-type: none"> सर्पदंश उपचार केन्द्र खोल्नु पर्ने प्राथमिक उपचारको लागि तालिमको व्यवस्था घर वरिपरी भाडी हटाउने, खाल्टा खुली पुर्ने र सरसफाई गर्नुको साथै जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्ने । घरको भ्याल ढोकाहरूमा जाली पल्ला लगाउने रातीमा हिड्दा गामबुट लगाउने सुत्ने बेलामा भुल टाँगेर सुत्ने साथि उल्लेखित कार्य गर्नको लागि स्थानीय आमा समूहहरू मार्फत जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> देवचुली नगरपालिका प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, दुम्कौली 	जिल्ला स्वास्थ्य केन्द्र, नवलपरासी	१ वर्ष भित्रमा स्थापना गरि सक्नु पर्ने	

३.२ स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन तयारी कार्ययोजना तर्जुमा

समुदायसँगको प्रत्यक्ष छलफल र अन्तरक्रिया अनुसार बनाइएका यी योजनाहरूको विशेष महत्व छ । यी सबै विपद व्यवस्थापन तथा अनुकूलनका योजनाहरूले समुदायको संकटासन्नता कम गर्न र जीविकोपार्जनका स्रोत प्रतिको पहुँच स्थापना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छन् । छोटो समयमा प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सक्ने क्षमता, थप विकल्पहरूको पर्याप्तता, लक्षित वर्गमा पुर्‍याउन सक्ने सकारात्मक प्रभाव, गरिवतथा विपन्न समुदाय (संकटासन्न समुदाय) वा घरधुरीको आवश्यकता, समय सिमामा आधारित रहेर शीघ्र गर्न सकिने र खर्च मितव्ययिताका आधारहरू विश्लेषण गरी प्राथमिकतामा परेका अनुकूलनका उपायहरूलाई समेटेी यस विपद व्यवस्थापन तयारी योजनाहरू तर्जुमा गरिएको छ (तालिका २८) ।

तालिका २८ : स्थानीय ज्वालाकार तयारी योजनाको तालिका-२०७४

क्र. सं.	क्रियाकलाप	२०७४/०७५		२०७५/०७६		२०७६/०७७		२०७७/०७८		२०७८/०७९		कुल जम्मा	वस्ती	जिम्मेवारी
		परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा					
१	मुकम्म प्रतिरोधी नमुना भवन र घर निर्माण तालिम	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	१००	१-१७ वडाका सबै	नगरपालिका
२	जैविक विषादी उत्पन्न, अगोचर बाली तथा सुख्खा सहने बाली विकास तालिम	५	५०	५	५०	५	५०	५	५०	५	५०	२५०	१-१७ वडाका सबै	नगरपालिका, कृषि कार्यालय
३	डिङ्गो तथा आगलागी नियन्त्रण तालिम तथा समुदाय वितरण	५	५०	५	५०	५	५०	५	५०	५	५०	२५०	१-१७ वडाका सबै	नगरपालिका, सा.बन.
४	सर्पदंश प्राथमिक उपचार तालिम	३	५०	३	५०	३	५०	३	५०	३	५०	१५०	१-१७ वडाका सबै	स्वास्थ्य केन्द्र
५	सडक दुर्घटना न्यूनीकरण तथा टोल सुधारसंस्था सञ्चालन तालिम	५	२५	५	२५	५	२५	५	२५	५	२५	१००	१-१७ वडाका सबै	नगरपालिका
६	व्यवस्थापन तालिम तथा टोल सुधारसंस्था अभिमुखिकरण कार्यक्रम	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	१-१७ वडाका सबै	नगरपालिका

1. hgrtjgf tyf प्रचार प्रसार

२. तटवन्धन तथा बुझारोपण															
7	क) बौलाहा खोला तटवन्धन तथा बुझारोपण	मि.	००५६	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	२५००००	वडा नं. ५, ७, १३, १२, ३, १	नगरपालिका, जल उत्सन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग, मध्यवर्ती क्षेत्र, जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय, नेपाल सरकार
	ख) भरारी खोला तटवन्धन तथा बुझारोपण	मि.	००५६	१००	३००	१००	३००	१००	३००	१००	३००	१००	१५००००	वडा नं. १६, १७	
	ग) लोकाहा खोला तटवन्धन तथा बुझारोपण	मि.	००५६	१००	३००	१००	३००	१००	३००	१००	३००	१००	१५००००	वडा नं. १, १०, १५	
	घ) मुकुण्डे खोला तटवन्धन तथा बुझारोपण	मि.	००५६	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	५००००	वडा नं. १६, २	
	ड) पहिरो जोखिम नियन्त्रण, भूसंरक्षण तथा बुझारोपण	हे.	००५६	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	५००००	वडा नं. ५, ६, ४, ७, १६, १७	
	च) नारायणी नदि किनारा तटवन्धन तथा बुझारोपण	मि.	००५६	१००	५०	१००	५०	१००	५०	१००	५०	१००	२५०००	वडा नं. १३	
	३- खानेपानी मुहान संरक्षण	मि.	१०००											वडा नं. १, १५, २, १, ३, १४, १५	

३- खानेपानी मुहान संरक्षण														
8	क) प्रगतिनगर खानेपानी मुहान संरक्षण	वटा											वडा नं. १० देखि १५	खानेपानी संस्था, नगरपालिका, नेपाल सरकार
	ख) दिव्यपुरी खानेपानी मुहान संरक्षण	वटा											वडा नं. १ देखि ५	
	ग) देवचुली क्षेत्रका सम्पूर्ण खानेपानी मुहान संरक्षण	वटा	२५	५००	५	२५००	५	२५००	५	२५००	५	२५००	१२५००	
	घ) रजहर क्षेत्रका सम्पूर्ण खानेपानी मुहान संरक्षण	वटा											वडा नं. ६ देखि ९	

४. सिंचाई नहर मर्मत तथा संरक्षण														
9	क) सिंचाई नहर मर्मत तथा संरक्षण	वटा	२५	५००	५	२५००	५	२५००	५	२५००	५	२५००	१२५००	नगरपालिका, सिंचाई डिभिजन कार्यालय
	ख) डिप बोर्डिङ निर्माण तथा संरक्षण	वटा	१५	५००	३	५००	३	५००	३	५००	३	५००	७५००	वार्ड नं. १, २, ३, ४, ५ को तल्लोपट्ट ७, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७
५) बन्जन्तु रोकथाम तार जालि व्यवस्थापन														
10	बन्जन्तु रोकथाम तार जालि व्यवस्थापन (राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र नजिकका वडा नं. १०, १३, १४, १५, १६, १७, १, २)	मि.	१०००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	४०००००	चि. रा. नि. मध्यवर्ती क्षेत्र, नेपाल सरकार, नगरपालिका
	क) पोखरी निर्माण तथा संरक्षण	वटा	१७	२००	५	१०००	३	६००	३	६००	१	१००	३४००	वार्ड नं. ८, ७ र ९, ५, १२
11	ख) पिकातिक क्षेत्र, खुला स्थान तथा पार्क व्यवस्थापन	वटा	१७	२००	५	१०००	३	६००	३	६००	१	१००	३४००	नगरपालिका
	क) कदमपुर बान्दिपुर सडक	वटा												
12	ख) मुण्डे कृतिपुर सडक	वटा	४	८०००										नगरपालिका, नेपाल सरकार
	ग) रजहर बाह्रकोल सडक	वटा												
	घ) अन्य सडक	वटा												

खण्ड - ४ : योजनाको स्वीकृति तथा कार्यान्वयन

४.१ योजनाको स्वीकृति

यस स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना, २०७४ लाई देवचुली नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकामा प्रस्तुत गरी छलफल गरिने छ। नगर कार्यपालिका बाट आवश्यक प्रकृया सहित स्वीकृत गरी नगरपरिषद्बाट समेत स्वीकृत भए पश्चात लागु गरिने छ।

४.२ बजेट व्यवस्थापन

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना, २०७४ कार्यान्वयनका लागि देवचुली नगरपालिकाको आगामी नगर परिषद बाट बजेट विनियोजन गरिने छ। वस्ति, टोल तथा वडा स्तरबाट योजना तर्जुमा गर्दा यस कार्ययोजनालाई प्राथमिकता दिई योजना निर्माण गरिने छ। साथै विषयगत शाखा तथा कार्यालयहरु, संगको समन्वय र सहकार्यमा बजेट व्यवस्थापन गरी कार्यान्वयन गरिने छ।

४.३ योजनाको कार्यान्वयन

देवचुली नगरपालिकाले यस विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयनको नेतृत्व गर्ने छ। यस योजनाको सफल कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भुमिकाका लागि नगरपालिकाको विषयगत समिति वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति क्रियाशिल रहनेछ। विपद् व्यवस्थापन योजनाका कार्यहरुलाई समुदायमा स्थापीत भई क्रियाशिल रहेका विद्यमान समुह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ। आवश्यकता अनुसार कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि स्थानीय सहजकर्ताहरुको परिचालन गर्न सकिने छ। यी सहजकर्ताहरुले सामाजिक परिचालनका कार्यहरु र कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहजीकरणका कार्यहरु गर्नेछन। कार्यक्रम कार्यान्वयन हुनु पूर्व कार्यान्वयनका लागि आवश्यक विस्तृत वजेट तयारी, डिटेल डिजाईन तथा इस्टिमेट तयारी, उपभोक्ता समिति गठन, समुह र क्लबहरु संग सहमती एवं सम्झौता गरि कार्यान्वयन गरिने छ। कार्यक्रम संचालनको क्रममा आय व्ययको विवरण तथा सम्बन्धित अभिलेखहरु पारदर्शी रुपमा राखिनेछ।

४.४ योजनाको अनुगमन मूल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन

यस नगरपालिका अर्न्तगत विपद् व्यवस्थापन योजनामा समेटिएका सबै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता र वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाईमा विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन अर्धवार्षिक तथा वार्षिक रुपमा गरिने छ। त्यसैगरी ५ वर्ष पछि अन्तिम मूल्याङ्कन गरी पुनःआगामी दिनको मूल्याङ्कन योजना तयार गरिनेछ। कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक वनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ। कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ।

खण्ड - ५ : निष्कर्ष र सुझावहरु

५.१ निष्कर्ष

देवचुली नगरपालिका विभिन्न प्राकृतिक एवम् मानव सिर्जित प्रकोपहरुबाट हरेक वर्ष प्रभावित हुने गरेको छ। विशिष्ट भौगोलिक अवस्थितिका कारण नगरपालिकाको तल्लो भू-भाग बाढी तथा डुवान बाट प्रभावित हुने गरेको छ। बाढीबाट सबभन्दा बढि प्रभावित वडाहरु १३, ३, ५, १५, १२, १६, १७ र १ लगाएतका हुन। माथिल्लो भू-भाग पहिरो तथा आगलागी बाट धेरै प्रभावित छ। पहिरोबाट बढी प्रभावित हुने वडाहरु ५, ६, ४, १६, १७, र ७ हुन। प्रकोप स्तरीकरण तथा प्राथमिककरणका हिसावले क्रमशः भुकम्प, बाढी, पहिरो, जंगली जनावर आतंक, खडेरी, आगलागी, महामारी, सडक दुर्घटना, सर्पदश, चट्याङ मुख्य रहेका छन्। यस नगरपालिकाका वडाहरु १०, १, ९, १५, १३, १६, १७ जंगली जनावरको आतंक बाट प्रभावित भएका वडाहरु हुन। विपदका कारण धनजन, भौतिक पूर्वाधार, प्राकृतिक स्रोत साधन आदिको क्षेती हुने गरेको छ। विभिन्न वडाहरुको संकटासन्नता र क्षमता विश्लेषणबाट आएको स्तरिकरणलाई हेर्दा सबै भन्दा क्रमशः बढी संकटासन्न वडाहरु ५, ६, ४, १२, १३, १६, १७, १५, १०, २ रहेको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम संकटासन्न वडाहरु ११, १४ लगाएतका देखिन्छन। यद्यपी सबै वडाहरु कुनै न कुनै रुपले प्रकोपको जोखिममा रहेका वडाहरु हुन। विगतका दिनहरुभन्दा अहिले मौसममा भएको परिवर्तनका कारण खेती गर्ने समय, प्रकोप विपदमा परिणत हुने समय र यसको स्तरमा समेत परिवर्तन आइरहेको देखिन्छ। अनुमान गर्न नसकिने मौसमका कारण नगरपालिकामा विपदका घटनाहरु बढिरहेका छन्। जोखिम न्यूनिकरणको क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संघ संस्था तथा निकायहरु र दक्ष जनशक्ति पर्याप्त मात्रामा नहुनु तथा भएका संस्थाहरु संग पनि समन्वय र सहकार्य हुन नसक्दा न्यूनिकरणका कार्यहरु प्रभावकारी वन्न सकेका छैनन्। अतः यस स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनामा पहिचान गरिएका सबै प्रकारका स्रोत, साधन, सिप तथा जनशक्ति परिचालन गरी स्थानीय समुदाय, संघ संस्था तथा सरोकारवाला सबैको सक्रिय सहभागितामा योजनावद्ध तवरले आगामी पाँच वर्षका लागि यस कार्ययोजनाको सफल कार्यान्वयन गर्न सकेमा स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापनमा टेवा पुग्ने देखिन्छ।

५.२ सुझावहरु

- नगरपालिकाले समग्र विपद् व्यवस्थापनका लागि यस स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना अनुरूप कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नु पर्दछ। यसो गर्दा विपद् जोखिम न्यूनिकरणका क्रियाकलापहरुलाई नगरपालिकाको विकास कार्यक्रममा समेत समावेश गर्न आवश्यक देखिन्छ।
- नगरपालिका तथा विषयगत समिति वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा हरेक वडामा वडास्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ।
- सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता र अगुवाईमा विपद् व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण तथा पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

अनुसूची १

प्रकोप जोखिम न्यूनिकरण तथा विपद् व्यवस्थापन सूचना अगुवा तथा
अल्पकालिन पुनर्स्थापना स्थलहरूको विवरण

वडा नं.	टोल	अगुवाको नाम	स्थल	फोन नं.
१	केउरेनी बजार टोल	देवीलाल देवकोटा	दुर्गा मन्दिर परिसर	9847238750
	जागृति टोल	बाबुराम माफी	नवजागरण प्रा.वि.	9847073776
	हेल्थपोष्ट चोक टोल	देवी सुवेदी	देवचुली उप-स्वास्थ्य चौकी	
	मिलन टोल	लक्ष्मण भण्डारी	देवचुली उप-स्वास्थ्य चौकी	9855029700
	सफारी टोल	कुलप्रसाद घिमिरे	मिलन चोक	
	देवी गैरा टोल	धनबहादुर के.सी.	देवीगैरा चोक	
	राममन्दिर टोल	नेटबहादुर महतो	राम मन्दिर	9847271103
	गर्दवा टोल	रोशन पौडेल	गर्दवा चोक	
	भटक टोल	बलराम गैरे	भटक चोक	9847484755
२	दुम्कौली टोल	यमनाथ वास्ताकोटी	कुमारवर्ती मन्दिर	9847042331
	पुनवास	टेकबहादुर माफी	पुनवास	
	अमृत टोल	लेखबहादुर अधिकारी	भवन	
	दुम्कौली हाइट	काशीनाथ खनाल	चौधरी उद्योग ग्राम पूर्वी गेट	
	हमाल चोक	रामभक्त सिग्देल	क्लव भवन	
	मेघराज टोल	छन्नुराम महतो	क्लव भवन	
३	अस्पताल चोक	खेमलाल पौडेल	हेल्थ पोष्ट	
	केउरेनी चोक	लक्ष्मी प्रसाद पौडेल	केउरेनी चोक	9867027170
	धुमाउरो बाटो	इन्दिरा वाग्ले	धुमाउरे बाटो चोक	
	आम्बास चोक	इश्वर रेग्मी	आम्बास चोक	
	ढोकान चोक	टिकामाया कुमाल	ढोकान चोक	984784629
४	परानपुर	विद्या बहादुर वि.क.	बैद्ध गुम्वा	9804219782
	भाँक्रे	बालकृष्ण दराई	आमा समूह भवन	
	शान्ति डाँडा	नैनदत्त लम्साल	परानपुर चोक	
	शान्ति गैरा	सिताराम ढकाल	चुवाडी	

५	कदमपुर	कृष्ण सिलवाल	दुर्गा मन्दिर परिसर	
	मृतुङ	बेलबहादुर ठाडा	दुर्गा मन्दिर परिसर	
	बन्दीपुर	लालसिंह गाहा	धर्ति प्रा.वि. स्कूल	
	हर्कपुर	होमबहादुर डिसुवा	चर्च	
	नयाँ गाँउ	दुर्गाबहादुर देगा	सामुदायिक वन	
	पोखरी टोल	हेममाया जि.सी.	सामुदायिक वन	
	मौला थुम्की	पहलबहादुर पुलामी	समूह भवन	
	पातिस्वारा	भिमबहादुर डुवा	भिमबहादुर सिसुवा	
६	कुम्सोत	चुरामणी गाहा	सरस्वती प्रा.वि.	
	किर्तिपुर	मिनबहादुर सोती	बसपार्क	9845067620
	पारी टोल	खड्गबहादुर सुनारी	काभ्रोको बोट मुनी	9817584167
	बेलथर	बेलबहादुर बराल	किर्तिपुर र बेल्थरको दोबाटो	9814464104
	पैछाय	नरबहादुर ठाडा मगर	भलिवल ग्राउन	9812954310
	मुण्डे	छलबहादुर गाहा	बालकिरण प्रा.वि.	
	७	भीमसेन स्कूल टोल	बलिराम सापकोटा	भीमसेन स्कूलको चौर
एसमोड टोल	धर्मबहादुर श्रेष्ठ	धर्मको घर अगाडीको खाली ठाँउ	9806957312	
शान्ति टोल	ज्ञानलाल पाण्डे	ज्ञानलालको आगन	9817434374	
सीताबास टंकी चोक	खमलाल पौडेल	टंकी अगाडीको खाली ठाँउ	9847121657	
सीताबास ठाडो टोल	दलबहादुर काफ्ले	दलबहादुरको आगन	9811544262	
सीताबास चोक	सीता थापा	सीता थापाको घर	9814425676	
रामबास चोक	देवीलाल पराजुली	रामबास क्लवको घर	9811465017	
देवचुली चोक	जानुका वि.क.	विष्णु वि.क. को आगन	9817546969	
देवचुली स्कूल चोक	खेमबहादुर भेडी	देवचुली स्कूलको चौर	9841719832	
गा.वि.स. चोक	लेखबहादुर पौडेल	संयुक्त वडा कार्यालयको प्राङ्गण	9806936837	
रामबास चोक टोल	ऋषिराम नेपाली	ऋषिरामको आगन	9806958435	
डाडाँ टोल रामबास	रामचन्द्र वि.क.	रामबास चोकको क्लव भवन	9817593961	
रामबास बीच टोल	प्रथमा सोती	मनबहादुर थापाको आगन	9817528841	
रामबास माथिल्लो टोल	कुलबहादुर फेवाली	कुलबहादुरको घर	9806902743	
रामबास पूर्व टोल	गंगा e§/ई	थमबहादुरको आगन	9804214761	
सीताबास पूर्व टोल	कृष्ण वि.क.	कृष्ण वि.क.को आगन	9807426457	

८	देवचुली टोल	नुनप्रसाद बाचे	धनमाया बाचेको घरको आगन	9844785988
	मुस्कान चोक	ओमराज श्रेष्ठ	मिलिजुली प्रा.वि.	9806946609
	देवचुली स्कूल चोक	लालबहादुर सारु	गुरुङ्को घर पछाडिको खाली ठाउँ	9847073378
	गा.वि.स. चोक	लेखबहादुर पौडेल	संयुक्त वडा कार्यालयको चउर	9806936837
	आरन चोक	गुनमाया वि.क.	संयुक्त वडा कार्यालयको चउर	9811476440
	तल्लो मुडाबास	लालसिं लुंगेली	मिनबहादुर सोतीको खाली जग्गा	9815486775
	विचको मुडाबास	कमला सोती	प्रदिप मेग्मीको घर अगाडीको खाली ठाउँ	9809159139
	माथिल्लो मुडाबास	रामबहादुर चितौरे	प्रदिप मेग्मीको घर अगाडीको खाली ठाउँ	9803144958
	९	विशालटार चोक	विष्णुप्रसाद न्यौपाने	घुमाउरे वन उ. स भवन
खनिया चोक		नरबहादुर अस्लामी	घुमाउरे वन उ. स	9807488974
स्कूल चोक		रामप्रसाद श्रेष्ठ	कालिका मा.वि.	9817472479
तीनघरे चोक		टेकबहादुर गाहा	कालिका मा.वि.	9807488360
गणेश चोक		हेमबहादुर रावल	कालिका मा.वि.	9815407325
मिलिजुली चोक		भिमदत्त दवाडी	मिलिजुली प्रा.वि.	9815478739
पोखरेली चोक		टोलबहादुर सारु	खानेपानीको कार्यालय	9804469298
मनकामना चोक		गगनसिं आले	वनको कार्यालय	9811485129
लाइन्स चोक		धनमाया कडरिया	मनकामना प्रा.वि.	9812818412
जगृत चोक		खेमनारायण पंगेनी	जागृत युवा क्लब भवन	9807522151
मन्दिर चोक		निमप्रसाद राना	मन्दिर परिसर	9807534273
महाराजा चोक		कृष्णबहादुर क्षेत्री	मिलिजुली प्रा.वि.	9806984095
१०		पृथ्वीनगर (पूर्वटोल)	यमप्रसाद भुसाल	पृथ्वी मा.वि.
	पृथ्वीनगर (विचटोल)	तुलसीराम घर्ति मगर	पृथ्वी मा.वि.	9847096819
	भगवती टोल	डिलाराम भुसाल	गाउँघर क्लीनिक /नव नेपाल प्रा.वि.	9847215960
	जनज्योति मार्ग	पर्शुराम रेग्मी	जनज्योति उ.मा.वि.	9847096740
	कृषि मार्ग मिलन चोक	शशीधर रेग्मी	गाउँघर क्लीनिक/पृथ्वी मा.वि.	9857040317
	धौलागिरी टोल	चण्डीप्रसाद सापकोटा	जनज्योति उ.मा.वि.	9847216205
	शिसौघारी लाइन	मुक्ति न्यौपाने	जनज्योतिको जग्गा	

११	कुनाघाट चोक	रमेश ब. ठाडा	दिव्यज्योति नि.मा.वि.	9847053137
	सृजना टोल	मोहदत्त सुवेदी	दिव्यज्योति नि.मा.वि.	
	धारापानी टोल	बाबुराम घिमिरे	प्रगतिनगर सामुदायिक पुस्तकालय परिसर,	9847038409
	देवप्रगति टोल	हिराबहादुर सुवेदी	भिमसेन उ.मा.वि.	
	पृथ्वीनगर	टेकबहादुर बराल	सूर्य किरण प्रा.वि., सेन्टर प्लट	9847042355
	पार्वती चोक	नवराज भुसाल	न.पा. भवन	9857040884
	कैलाश चोक	जिवलाल श्रेष्ठ	नमूना मा.वि.	9857041231
	आश्रम टोल	पुष्पा बस्याल	सूर्य किरण प्रा.वि.	9857041282
	सातघरे टोल	इश्वर बराल	दिव्यज्योति नि.मा.वि.	9807441613
१२	लक्ष्मीपुर	मेघलाल कडरिया	सेन्टरप्लट	9847058042
	कुनाघाट	कृष्ण भट्टराई	दिव्यज्योति नि.मा.वि.	9847057063
	मुक्तिक्षेत्र	भुपाल पाण्डे	नागपोखरी बालउद्यान	9867013066
	दिव्यनगर	भगवती वि.क.	दिव्य ज्योति नि.मा.वि.	9808049405
	प्रगतिटोल	जानकी न्यौपाने	गौडी चोक	9806870248
	गैडी	नेत्र भुसाल	गैडी चोक	980802527
	कालिका टोल	पूर्णभद्र भण्डारी	गैडी चोक	9806978111
	जनवस्ती	शिव पराजुली	गैडी चोक	9807206725
	१३	भाग्यपुरी बजार क्षेत्र	राधादेवी पौडेल	जनज्योति नमूना मा.वि.
बोटे टोल		गणेश बोटे	कुरवर्ती नि.मा.वि.	9816417969
बौलाहा खोला		मोहनकुमार पौडेल	कुमारवर्ती नि.मा.वि.	9847242077
नवजागृति टोल		लक्ष्मी पौडेल	कुमारवर्ती नि.मा.वि.	9845178098
१४	प्रगति टोल	खेमराज सापकोटा	न.पा. भवन	9857041094
	जनज्योति मार्ग	हेमराज दवाडी	जनज्योति नमूना मा.वि.	9844778578
	फुलबारी चोक मार्ग	छन्दप्रसाद खनाल	जनज्योति नमूना मा.वि.	
	हाइ मार्ग	सूर्य दवाडी	बाल्मीकि प्रा.वि.	9857040524
	बाल्मीकि मार्ग	गोमा देवी न्यौपाने	बाल्मीकि प्रा.वि.	9847483495
	जनकल्याण टोल	डिलमाया राना	बाल्मीकि प्रा.वि.	9847094940
	परिवर्तन चोक	हिरा लामिछाने	बाल्मीकि प्रा.वि.	9847216038
	सिद्धि विनायक टोल	बद्री पौडेल	सिद्धिविनायक मन्दिर परिसर	9845151083
	घुम्टी टोल	नारायण ढकाल	बाल्मीकि प्रा.वि.	9847539014
क्याम्पस चोक	बसन्ती कुवर	जनज्योति उ.मा.वि.		

१५	प्रगतिनगर बजार	नेत्रलाल श्रेष्ठ	जनज्योति उ.मा.वि.	9847213791
		हेमन्त श्रेष्ठ		9847110006
	जागृति टोल	जयनारायण सापकोटा	महाराजा सा.वनको भवन	9847041711
		होमनाथ जैसी		9847073270
	पशुपति टोल	रोशन कुमार राउत	पशुपति सा.आ.स.मा.वि.	9806970452
	परिवर्तन टोल	श्यामकुमार श्रेष्ठ	प्रगति म.सा.वनको कार्यालय नारायणी प्रा.वि.	9847462636
	नारायणी टोल	बसन्त पोखरेल	प्रगति नि.मा.वि.	9857040099
	गोदावारी टोल	लिलबहादुर वि.क.	प्रगति नि.मा.वि.	
	बुद्ध पथ टोल	उद्योगबहादुर श्रेष्ठ	जनज्योति उ.मा.वि.	9847514666
	सुवर्ण टोल	लक्ष्मी भारती	प्रगति सा. वनको कार्यालय	9811536462
१६	नयाँ बजार टोल	एक नारायण पुडासैनी		9805430195
	१४ नं टोल	रत्न प्रसाद सापकोटा		9817483960
	टागीकोट टोल	कृष्णा क्षेत्री		9841590719
	सृजना टोल	लक्ष्मी जमरकटेल		9811525279
	देवचुली टोल	लालप्रसाद अधिकारी		
१७	फारम टोल	ठाकुर प्रसाद घिमिरे		9845038485
	छिपेनी टोल	यमलाल घिमिरे		9846651427
	सिसवार टोल	कृष्ण प्रसाद दाहाल		9845080643
	फारम चौतारी	खिमानन्द ज्ञावली		9847208703
	गौरीपूर कृषि फारम टोल	भना सिं बाचे		9807275141
	एकता टोल	पूर्णभद्र कंडेल		9814493665

श्रोत : विपद् व्यवस्थापन पार्श्वचित्र, २०७१

अनुसूची २

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीमा उपस्थिति विवरण

आज मिति २०७४ असार ११ र १२ गतेका दिन देवचुली नगरपालिकाको आयोजना तथा युनिसेफ नेपाल, सहमती र प्राब्लिक स्वसनको सहयोगमा "प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण योजना तर्जुमा गोष्ठी" देवचुली नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री शर्णकुमार श्रेष्ठको अध्यक्षतामा तपसिल बसोधिमा सम्पन्न गरियो ।

नाम, वर	पद	हस्ताक्षर
श्री शर्णकुमार श्रेष्ठ	नगर प्रमुख	
श्री पार्वता तिवारी	नगर उपप्रमुख	
श्री लक्ष्मणराज भण्डारी	वडा अध्यक्ष-१	
श्री माधव के.सी.	वडा अध्यक्ष-२	
श्री गोपाल शर्मा लम्साल	वडा अध्यक्ष-३	
श्री गिर बहादुर बापा देवी	वडा अध्यक्ष-४	
श्री शिवलाल सापकोटा	वडा अध्यक्ष-५	
श्री गिर बहादुर सीती मगर	वडा अध्यक्ष-६	
श्री सुपरान पाठक	वडा अध्यक्ष-७	
श्री चन्द्र बहादुर सिंजानी	वडा अध्यक्ष-८	
श्री मेख बहादुर बापा साह मगर	वडा अध्यक्ष-९	
श्री केशर कोले	वडा अध्यक्ष-१०	
श्री रमेश बहादुर ठाडा	वडा अध्यक्ष-११	
श्री दिगानाथ सुवाल	वडा अध्यक्ष-१२	
श्री दिल बहादुर खत्री	वडा अध्यक्ष-१३	
श्री हेमराज देवडी	वडा अध्यक्ष-१४	
श्री हरिभक्त भट्टराई	वडा अध्यक्ष-१५	
श्री केशर बहादुर डोत्री	वडा अध्यक्ष-१६	
श्री विष्णु प्रसाद आचार्य	वडा अध्यक्ष-१७	
श्री टिकामाया सिंजानी	कार्यपालिका सदस्य	
श्री शकुलला सुम्ड	"	
श्री सुनील सुवेदी	"	
श्री सामा सुवेदी	"	

क्रमांक	नाम	पद	संस्था
	श्री नवकुमारी शर्मा	कार्यपालिका सदस्य	
	श्री कमला हम्राई	कार्यपालिका सदस्य	
	श्री भोज बहादुर माफ्री	कार्यपालिका सदस्य	
	श्री रविम नेपाली	कार्यपालिका सदस्य	
	श्री भानु बहादुर खड्का	कार्यकारी अधिकृत	
	श्री अवितारा पत्थरी	प्रशासकिय अधिकृत	
	श्री सुनिल शाक्य	मुनिसेफ नेपाल	
	श्री रतन प्रसाद सापकाँडा	सहमती	
	श्री भैरवराज पौडेल	दे. न. पा.	
	श्री संजीता पौडेल	"	
	श्री दिपक शर्मा	"	
	श्री कमला काफ्ले	प्रयोगशाला	
	श्री सुबिल चपागाई	सहमती	
	श्री डिडिप जेठे	देवचुली नगरपालिका	
	श्री आर्या अर्वाल	देवचुली नगरपालिका	
	श्री सुशिल चपागाई	देवचुली नगरपालिका	
	श्री सरिता तिग्री	देवचुली नगरपालिका	
	श्री प्रणव बहादुर बोटे	देवचुली नगरपालिका	
	श्री शशिला पौडेल	देवचुली नगरपालिका	
	श्री मधुसूदन कुमारी	देवचुली नगरपालिका	
	श्री दिव्याराज मजुपुरी	देवचुली नगरपालिका	
	श्री टिकाराम वाग्ले	शाखा अधिकृत, ईलका प्रशासन	
	श्री धुव आचार्य	अनुशासन तथा अनुपस्थित अधिकृत	
	श्री शीला भण्डारी	सामाजिक परिचायक (१-२) दे. न. पा.	
	श्री संगम पौडेल	सामाजिक परिचायक (१६-१७) दे. न. पा.	
	श्री शान्ति कुवेदी	" " (१०-१२) दे. न. पा.	
	श्री विमानन्द मुशाक	CFLG Ad. दे. न. पा. - ११	